NACZELNICTWO ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

WIADOMOŚCI URZĘDOWE

Rok VII. № 4. Warszawa. Kwiecień 1924 r.

TREŚĆ:

Czwarte Sprawozdanie N. R. H., za rok 1924.

37. UWAGI WSTĘPNE.

Zasadnicze zjednoczenie polskiego harcerstwa postanowione 2 listopada 1918 r., urzeczywistniło się stopniowo: rok 1919 zeszedł na opracowywaniu formalnych podstaw Z. H. P., których ostateczne zatwierdzenie przypada dopiero na r. 1920. Wielki wysiłek wojenny tego roku, podjęty właściwie jeszcze przez dawne dzielnicowe organizacje, do tego czasu luźno tylko spojone klamrą Naczelnej Rady i Naczelnictwa, w wielkiej mierze, zachwiewając dawnemi posadami organizacyj, przyśpieszył przystąpienie do przebudowy w myśl nowych statutowych planów. Ta przebudowa, rozpoczęła się tworzeniem Zarządów Oddziałów. Do 11 poprzednio zorganizowanych Zarządów przybył w 1923 r. jako 12 Białostocki, dalszych 5 było w stadjum organizacji zakończonej już ostatecznie w roku 1924: Katowicki, Kielecki, Radomski, Płocki i Toruński.

W związku z tą przebudową Naczelna Rada, zasilona została jako członkami z głosem decydującym prezesami (względnie delegatami) Z.O.. Jak dotąd jednak druhowie prezesi niemal nie korzystali z tego przysługującego im, ale nakładającego na nich obowiązki, prawa. Także i funkcjonowanie Zarządów Oddziałów w wielu wypadkach bardzo wiele pozostawia do życzenia. — Zarówno w zakresie miejscowym, jak i w stosunkach z Naczelnictwem (zwł. finanse!).

To też wchodzimy w okres dalszy pracy naszej, gdy dokonaną przebudowę trzeba umocnić, udoskonalić, jej ogniwa usprawnić. W tej dziedzinie zrobiono już sporo w organizacji drużyn męskich i żeńskich: Główne Kwatery mają w Komendach Chorągwi względnie sprawnie działające już organa i trzeba otwarcie powiedzieć, że one to głównie ciężar pracy i odpowiedzialności moralnej za drużyny i postęp pracy w nich dźwigały. Bardzo się przyczyniły do poprawy tego stanu rzeczy odprawy komendantek i komendantów. Nie znaczy to, aby i tu nie pozostawało jeszcze wiele do zrobienia. Niezbędnym warunkiem postępu będzie i tu: ciągłość pracy, pozostawanie tych samych ludzi na stanowisku przez szereg lat.

Głównem niedomaganiem organizacyjnem była i jest niesolidność finansowa; w tym względzie Z. O. mają najcięższe grzechy na sumieniu: nie ściągają należytości od drużyn, ani od K.P.H., nie odsyłają Naczelnictwu należnych procentów od dochodów, nie rozwijają należytej propagandy, któraby mogła społeczeństwo pobudzić do wydatniejszego łożenia na potrzeby harcerstwa.

To też cała przebudowa organizacyjna wymaga teraz na gwałt podbudowy finansowej. Znalezienie najwłaściwszej do tego drogi — to najpilniejsze zadanie. Dotychczasowe korzystanie w 50% całego budżetu, z zasiłków rządowych musi ustać. Stać się to może tylko przez pociągnięcie szerszych sfer społeczeństwa do licznych i sprawnych K.P.H. przez uświadomienie wszystkich członków Z.H.P. o konieczności świadczeń dla centrali, oraz przez dalszy rozwój własnych przedsiębiorstw N.Z.H.P. jak C.K.D.H. Sprawozdanie C.K.D.H. zwraca naszą uwagę na stosunek do niej całego związku, oraz na pewien „system" nieporządnego załatwiania spraw, w całym Z. H. P. jeszcze dosyć trudny do naprawy, ale jaskrawie występujący i dotkliwy w skutkach szczególnie tam, gdzie chodzi o sprawy finansowe i wogóle materjalne. Narzekania nie pomogą; przyczyna leży w młodzieńczem niewyrobieniu Z.H.P. i jako organizacji jeszcze młodego i z 90% złożonego z młodzieży dorastającej i dzieci. Trzeba cierpliwie czekać, aż się wyrośnie, a równocześnie cierpliwie i systematycznie obsadzać wszystkie placówki, gdzie potrzebne jest doświadczenie i wyrobienie — osobami starszemi. To zadanie K.P.H.

W okresie sprawozdawczym liczba K. P. H. znacznie wzrosła, zwłaszcza w niektórych oddziałach (np. Poznańskim), dosięgając ponoć 300, ale zarejestrowanych w Naczelnictwie jest ich tylko 23. Wiele tu złożyć trzeba na niedostatecznie staranne zajęcie się temi sprawami nietylko w Z. O., gdzie rzadko tylko ktoś się do tego brał, ale i N.Z.H.P. W roku sprawozdawczym dhna Czajkowska dopiero rozwinęła szerszą, energiczną działalność i nawiązać zdołała na razie łączność bezpośrednią z 147 KPH. Można więc przewidywać dużą poprawę w tej dziedzinie. W niektórych większych środowiskach (przedewszystkiem w Warszawie) pomyślano o stworzeniu w Z.O. Wydziału K.P.H. celem kooperacji tych kół i wymiany doświadczeń i pomysłów.

Zarówno ilość drużyn, jak i mło-

dzieży zmniejszyła się tu. Bo też gdy przedtem pomimo wielokrotnie ponawianych nawoływań do hamowania się w przyciąganiu szerszych rzesz młodzieży ulegano tej pokusie — i poprostu parciu chętnych kandydatów do drużyn, — w 1923 roku zastosowano ostrzejsze środki: przeprowadzono surowe kwalifikacje drużyn, jedne rozwiązując, drugie redukując, to też ogólne liczbowe zmniejszenie idzie w parze z podniesieniem się poziomu drużyn (naprz. w Chor. Warsz. w 1922 r.) wykazano 42% harcerzy bez stopnia, w 1923 procent ten obniżył się do 29, wzrósł natomiast procent młodzików z 42 na 47, a wywiadowców z 12 na 18, ciekawe jest że chłopcy ponad 16 lat stanowią u nas 28% ogółu, gdy w Angli nie dosięgają 20%.

W zakresie metodyki Harcerstwa rok 1923 przyniósł pewne zdobycze: popchnięcie zawodów, oryginalne polskie sposoby porównywania ich wyników, daleko posunięte w harcerstwie żeńskim sprawy zuchów oraz wyraźny rozwój planu kształcenia instruktorów.

Podniesienie się poziomu życia harcerskiego szczególnie widoczne jest w rozwoju akcji obozowej letniej, która wykazuje znaczny postęp co do ilości obozów, organizowanych przez drużyny, chociaż nie co do harcerzo-dni, spędzonych w obozie; trzeba podkreślić, że przygotowanie obozów poprawiło się wybitnie, K. P. H. i Z. O. pomagają w tem coraz więcej, kierownicy coraz poważniej, staranniej i sumienniej rzecz prowadzą (organizowano dla nich krótkie kursy przygotowawcze, wydano szczegółowe instrukcje), zwiększyła się też ilość prawdziwych obozów pod namiotami i obozów wędrownych. W rozegranym konkursie uznano za najlepszy obóz stały 20 Warsz. D-ny, za najlepszy wędrowny — 21 Lwowskiej D-ny.

Znaczna ilość, bo 740 harcerzy, przeszła w lecie przysposobienie wojskowe; doświadczenia zebrane przemawiają jednak przeciwko łączeniu przysposobienia z kursami instruktorskimi. Natomiast doskonałe rezultaty dają obozy przysposobienia, grupujące samych harcerzy pod komendą harcerzy-oficerów; za wszelką cenę dążyć należy do tego, by przyspos. wojsk. w harcerstwie prowadzone być mogło właśnie przez ofic. harcerzy. W przeciwnym wypadku — jak się okazało — zatraca się zupełnie to, co metoda skautowa dać może także w tym zakresie. Wyniki współdziałania z wojskowością byłyby większe, gdyby w roku spr. obsadzony był wydział wojskowy w G.K.M., co niestety nie miało miejsca.

Akcją przyspos. harcerek do służby pomocn. wojskowej nie wyszła ze stadjum wstępnego: informacyjno-dyskusyjno-programowego.

Kształcenie instruktorów było w tym roku prowadzone głównie przez Komendy Chorągwi (patrz sprawozdanie G.K.)

W gronie instruktorskiem odbywa się wogóle selekcja naturalna, dziś może miejscami bolesna, ale konieczna i zdrowa: w harcerstwie, w jego życiu i w pracy, w gronie starszyzny nie mogą w żaden sposób czas dłuższy wytrzymać — niema lepszego określenia — elementy, szukające tu zdobyczy dla celów partyjnych.

Były niestety przejawy daleko posuniętej nielojalności, podejrzeń i zarzutów, — a zaślepienie sięgało aż do staropolsko-warcholskiego urągania powadze wyroków sądowych.

Idziemy naprzód — i pod względem wyrobienia starszyzny, trzeba w tem widzieć wyraźny dowód zdrowia i przewagi sił dobrych.

Okazuje się to także wobec wznowionej akcji p. Ciołkosza, który — że wypłynął wyraźnie na wody socjalistyczno-komunistyczne — odciął sobie tem samem do reszty wpływ, jaki jednak do niedawna na mętniejsze i wrażliwsze na piękny frazes głowy w harcerstwie wywierał.

W okresie sprawozdawczym dwa doniosłe fakty ogólnego dla Z.H.P. znaczenia zanotować wypada: udzielenie Z.H.P. przez Ojca Świętego Jego Apostolskiego błogosławieństwa, co zawdzięczamy wstawiennictwu Jego Eminencji księdza Prymasa — oraz objęcie Protektoratu nad Z. H. P. przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Wspomnieć też należy, że Harcerstwo miało zaszczyt witać w swem gronie marszałka Focha, którego uproszono o przyjęcie odznaki Honorowego Harcerza Rzeczypospolitej, wręczył Mu ją w obecności wszystkich drużyn warszawskich i licznego grona dostojników państwowych ks. przewodniczący Jan Mauesberger. Zbiórką kierował St. Sedlaczek.

Kilka słów powiedzieć trzeba na zakończenie tej części ogólnej o władzach naczelnych.

Usiłowano pracy Naczelnej Rady nadać więcej programowy charakter, uchwalając program na lat parę, przewidujący kolejno rozważenie najistotniejszych zagadnień ruchu. Jednakże bieżące sprawy zabierają wciąż tyle czasu na zjazdach, zwykle tak dorywczych, krótkich i tak nielicznie obsyłanych, że jak dotąd pogłębienie programowe pozostaje niespełnionem pragnieniem. Także Naczelnictwo upada pod ciężarem spraw bieżących i cierpi wraz G.G.K.K. na wielki brak pracowników.

38. SEKRETARJAT GENERALNY.

1. Naczelna Rada Harcerska odbyła w roku 1923 cztery Zjazdy; prócz tego w czerwcu 1923 r. odbył się Zjazd nieprawomocny z powodu braku kompletu.

Sprawozdania ze zjazdów były ogłaszane w Wiadomościach Urzędowych.

Program prac NRH jest ustalony aż do wiosny 1925 r.

W okresie sprawozdawczym N. R. H. zajmowała się poza bieżącemi i osobowemi następującemi sprawami: XII Zjazd: Sprawozdanie N. Z. H. P. za rok 1922. Regulamin wewnętrzny N. R. H. Sprawozdania Zarządów Oddziałów za rok 1922. Program Wyższego Kursu Instruktorskiego. XIV Zjazd: Regulamin Naczelnictwa, Głównych Kwater i Sądów Harcerskich. XV Zjazd: Program pracy N. R. H. Ustalenie zakresu działalności Komisji Kodyfikacyjnej. XVI Zjazd: Program prac G. K. M. na rok 1923/24. Program skarbowy. Współdziałanie z Biurem Międzvnarod. Skautów Katol. Zloty „Narodowy” i „Międzynarodowy” w 1924 r. Starsze Harcerstwo. Zatargi honorowe między harcerzami. Regulamin Odznak Honorowych.

Sprawy osobowe: Przewodniczący ZHP Gen. J. Haller ustąpił na XIII Zjeździe NRH w lutym 1923 r. — Na XV Zjeździe NRH w kwietniu 1923 roku powołany został na to stanowisko Ks. J. Mauersberger.

Na XVI Zjeździe NRH w listopadzie 1923 r. ks. J. Mauersberger ustąpił, przewodniczącym został dh Dr. Tadeusz Strumiłło.

Wobec wejścia w życie z dniem 1 lipca 1923 r. nowego statutu w skład NRH weszli w charakterze jej członków Przewodniczący Zarządów Oddziałów, względnie ich zastępcy. Skład osobowy Rady, Naczelnictwa i działów Naczelnictwa i zmiany ogłaszane były w Wiadomościach Urzędowych i w Kalendarzu Harcerskim.

2. **Naczelnictwo Z.H.P.** Ogólna charakterystyka pracy Naczelnictwa: W pracy Naczelnictwa jako całości przejawiało się dążenie do:

1) pogłębienia pracy Związku i nadania jej większej programowości, a równocześnie pobudzenia drużyn do żywszej działalności. W związku z tem pozostawały przygotowania do Zlotu Narodowego 1924 r.

2) uchronienia H. od wciągnięcia w sferę walk politycznych.

3) ograniczania regulaminów, instrukcyj i rozkazów, przy równoczesnem porządkowaniu materjałów zawartych w wydanych już rozkazach i okólnikach, a to w celu przeprowadzenia ostatecznej kodyfikacji rozkazów i okólników Naczelnictwa.

4) decentralizacji i podniesienia roli Zarządów Oddziałów przy równoczesnem przeniesieniu na Zarz. Oddz. większości spraw administracyjnych i odciążeniu w ten sposób N. Nawiązania z Z. O. coraz to żywszego kontaktu, zwłaszcza korespondencyjnego i przez dojazdy; na przeszkodzie tu jednak stanęły trudności natury finasowej.

5) ustalenia i wcielania w życie zasad współpracy z władzami wojskowemi w kierunku planowego prowadzenia wojskowego przysposobienia młodzieży harcerskiej.

6) wzbudzenia wśród społeczeństwa żywszego zainteresowania się ZHP, co ujawniło się przez zorganizowanie Działu Wydawnictw i Propagandy, nawiązywanie coraz to żywszego kontaktu z Kołami Przyjaciół Harcerstwa i zajęcie się sprawą organizacji przy Naczelnictwie Głównego Komitetu Popierania Harcerstwa.

7) zwiększenia zainteresowania się Harcerstwem władz państwowych, oraz placówek zagranicznych.

8) zawarowania Harcerstwu opieki prawnej. Sprawa ta jest w toku.

9) oparcia podstaw finasowych Związku nie na pomocy władz państwowych, lecz na samowystarczalności, a to przez ściąganie od Zarz. Oddz. i jednostek organizacyjnych, członków ZHP i młodzieży harcerskiej opłat należnych Naczelnictwu; popieranie i znaczne rozszerzenie Centralnej Komisji Dostaw Harcerskich.

10) dążenia do nawiązania żywszego kontaktu i roztoczenia opieki nad drużynami polskimi za granicą, przez dojazdy, organizowanie wycieczek i kursów, pomoc finansową i t. p.

11) utrzymania z zagranicznemi organizacjami skautowemi możliwie serdecznego kontaktu korespondencyjnego, oraz brania udziału przez swych delegatów w ważniejszych konferencjach i zlotach międzynarodowych.

12) zajęcie się przygotowaniem Zlotu Narodowego 1924 r.

13) utrzymania przyjaznego kontaktu z krajowemi organizacjami zwłaszcza Ligą-Przeciwalkoholową, Tow. Obrony Kresów Zachodnich i innymi.

14) poznania ustroju i działalności podających się za skautowe organizacyj mniejszości narodowych w Polsce, zwłaszcza organizacyj żydowskich, ukraińskich i innych.

Komisja zlotowa pracowała nad programowem i gospodarczem przygotowaniem zlotu. Przewodniczącym jest dh gen. A. Osiński, sekretarzem dh ph. O. Grzymałowski.

Ponadto praca Naczelnictwa dotyczyła zebrania i przygotowania materjałów dla Nacz. Rady Harc., nadawania uchwalonym materjałom ostatecznej formy i ich ogłaszania, wreszcie wcielania w życie postanowień i czuwanie nad ich wykonaniem.

Co się tyczy podziału pracy w Naczelnictwie, to należy zaznaczyć stałe dążenie do podkreślenia odpowiedzialności jednostkowej, a nie kolegjalnej i ograniczanie do koniecznego minimum posiedzeń, poświęconych załatwianiu spraw administracyjnych i organizacyjnych bieżących.

Naczelnictwo ZHP odbyło w okresie sprawozdawczym zebrań 22 oraz 12 zebrań Komisji Wewnętrznej. Krótkie sprawozdania z zebrań Naczelnictwa odbytych w okresie od września 1923 roku zamieszczane były w Wiadomościach Urzędowych.

Naczelnictwo liczyło w roku 1923 osiem stałych Działów: 1) Sekretarjat Generalny, 2) Główna Kwatera Żeńska, 3) Główna Kwatera Męska, 4) Dział Skarbowy, 5) Dział Kół Przyjaciół Harcerstwa, 6) Dział Starszego Harcerstwa, 7) Dział Zagraniczny, 8) Dział Wydawnictw i Propagandy.

3. **Sekretarjat Generalny:**

1) Prowadził bieżącą korespondencję N. oraz kierował pracą kancelaryjną.

2) Załatwiał bieżące sprawy Naczelnictwa i przygotowywał materjały na zebrania, prowadził protokóły zebrań N. i Komisji Wewnętrznej.

3) Ogłaszał w formie rozkazów i okólników zamieszczanych w Wiadomościach Urzędowych lub rozsyłanych do Zarządów Oddziałów i Komend uchwały, powzięte przez Naczelną Radę Harcerską lub Naczelnictwo.

4) Prowadził przegląd rozkazów i okólników, kontrolował wykonanie uchwał i rozkazów i wcielenie ich w życie.

5) Uzgadniał zarządzenia, wydawane przez Naczelnictwo z statutem i regulaminami.

6) Zestawiał materjały informacyjne, dotyczące działalności i wogóle ZHP dla prasy harcerskiej a zwłaszcza nieharcerskiej.

7) Zbierał materjały dotyczące ustroju i działalności innych organizacyj zwłaszcza młodzieży, podających się za organizacje skautowe.

W okresie sprawozdawczym wydano 28 rozkazów Nacz. i 7 listów okólnych Nacz.

Sekr. Gen.	otrzym. listów	363,	wysł.	1252 listów.
Gł. Kw. Ż.	„ „	676,	„	783 „
Gł. Kw. M.	„ „	1302,	„	1652 „
Dz. Skarb.	„ „	70,	„	217 „
Dz. K. P. H.	„ „	25,	„	133 „
Dz. St. H.	„ „	26,	„	127 „
Dz. Gosp.	„ „	17,	„	34 „
Dz. Zagr.	„ „	19,	„	17 „
Dz. W. i Pr.	„ „	71,	„	319 „
	Razem:	2569,		4556.

Przy Sekretarjacie Generalnym istniała w okresie sprawozdawczym Komisja Organizacyjna Muzeum ZHP, zajmująca się zbiorem eksponatów dla tworzącego się w Warszawie Centralnego Muzeum Harcerskiego, a w najbliższym czasie powstanie Centralne Harcerskie Biuro Filatelistyczne.

Sekretarjat Generalny prowadził do 1 lipca 1923 r. Druh ph Janusz Rudnicki, zaś od 1 lipca 1923 r. dh ph Ignacy Wołkowicz.

Kancelarję Główną prowadziła Druhna Irena Szulcówna, protokulantką i korespondentką była Druhna Irena Chojnacka, maszynistką była do listopada 1923 r. Druhna Marja Szymkiewiczówna, zaś od listopada do stycznia 1923 r. Druhna Zofja Bukowiecka.

39. GŁÓWNA KWATERA ŻEŃSKA.

Uwagi ogólne. Praca G. K. Ż. w roku sprawozdawczym miała te same zasady, co w latach ubiegłych; oparcie pracy na zaufaniu osobistem do instruktorek, przy jednoczesnem zwiększeniu wymagań; pociągnięcie do współpracy z G. K. Ż. ogółu instruktorek.

Pod względem zakresu G. K. Ż. wypełniła program, zakreślony w roku ubiegłym za wyjątkiem: 1) Szkoły instruktorskiej, 2) Projektowanej próby drużyn, którą zdołało się przeprowadzić tylko częściowo.

W kierunku organizacyjnym starano się pobudzić komendy do samodzielnej pracy. Dla zwiększenia kontaktu z drużynami tworzy się osobny wydział wizytacyjny.

W zakresie programowym w myśl założeń roku zeszłego pracowano nad programem pracy zuchów i starszych dziewcząt i nad podstawami do rewizji prób młodzieży i próby instruktorskiej.

Doświadczenia dotychczasowe z kursów i obozów przez okres zdobywania wiedzy i metod harcerskich z typu kursu o wykładach i zajęciach praktycznych przeszły do typu obozów, przyczem dziś myślimy o obozach specjalnych tj. pogłębiających jakąś jedną dziedzinę życia obozowego.

Z tem zagadnieniem łączy się żywo sprawa kształcenia instruktorek, koncentrująca się dotąd w obozach G. K. Ż. nauczycielskim i Komend Chorągwi, te ostatnie zwykle o poziomie kursu dla przodownic. Zasada G. K. Ż., że za wartość całej pracy żeńskiej odpowiedzialne są wszystkie instruktorki, znalazła zrozumienie, wśród starszyzny żeńskiej, czego dowodem jest stała praca nad sobą, rozwijająca się samodzielność i inicjatywa, czego mamy dowód w coraz lepszem obsyłaniu konferencyj i odpraw. Zwiększa się tu nie tyle ogólna liczba uczestniczek, co wysiłki, by wszystkie środowiska miały swe przedstawicielki i by jak w czasie konferencji tak w ciągu roku brały żywy udział w pracach programowych.

Trzecia konferencja instruktorska tem się różniła od poprzednich, że przyniosła konkretny dorobek w programach, gdy tymczasem II-ga tylko wysuwała pewne zagadnienia, I-sza zaś była zaledwie orjentowaniem się w ówczesnym stanie programów i metod.

Wydział zagraniczny kontynuował pracę lat poprzednich, działał jednak może mniej sprężyście z powodu braku współpracowniczek, wydział drużyn polskich na zagranicą znacznie się rozwinął, starając się dać każdemu środowisku drużyn p. zagranicą referentki, której zadaniem jest stałe korespondowanie, dostarczanie książek, ułatwianie wycieczek. Treść pracy pogłębia się, sprawy organizacji i administracji stoją trochę lepiej, lecz jeszcze bardzo niedostatecznie, co uniemożliwiło G. K. Ż. przygotowanie szczegółowej statystyki. Dobre wyniki, dała przeprowadzona w niektórych środowiskach (Wilno, Warszawa) wspomniana próba, a w związku z tem planowa redukcja, drużyn co wpłynęło na zmniejszenie się ogólnej liczby harcerek.

Organizacja w G. K. Ż. w grudniu 1923 r.:

1. Naczeln. G.K.Ż. Dha Helena Sakowiczówna, 2. Sekretarka G. K. Ż. Dha Wanda Sołtanówna, 3. Kierown. Wydz. Organizacyjnego Dha J. Łapińska, 4. Kierown. Wydz. Programowego Dha W. Martynowiczówna, 5. Kierown. Wydz. Osobowego Dha J. Łapińska, 6. Kierown. Wydz. Obozów i Kursów D-hna J. Szletyńska, 7. Kierown. Wydz. Międzynarodowego Dha J. Tworkowska, 8. Kierown. Wydz. Zagranicznego (Drużyn Polskich zagr.) Dha M. Szymańska, 9. Kierown. Wydz. Wizytacyjnego Dha M. Wocalewska, 10. Kierown. Wydz. Pogotowia Dha M. Podhorska, 11. Referat Prasowy Kierown. Dha M. Gołębiowska, 12. Referat Zlotowy Kierown.: Dha M. Wocalewska. Komisji Przemysłu nie udało się uruchomić.

Członków G.K.Ż. posiada: rzeczywistych 11, współdziałających 4, korespondentek 2. Razem 17.

Zebrań plenarnych odbyło się 4, prezydjum G. K. Ż. 9.

Zebrania wydziału programowego odbywały się prawie co tydzień.

Dane liczbowe. Utworzono 4 Komendy Chorągwi: w Białymstoku, Brześciu, Łucku i Włocławku, wobec czego mamy obecnie: Komend Chorągwi 12, Komend Okręgów 3 i Komend Hufców Samodz. 3. Razem 18, w tem: środowisk 51 i drużyn 242, harcerek 16. 161. Na tę ilość młodzieży mamy 23 instruktorek licząc że w okresie sprawozdawczym zostało mianowane 31 podharcmistrzyń, 20 przodownic, zwolniono zaś 2. Wobec tego mamy mniej więcej do 3 drużyn na 1 instruktorkę, gdy rok temu wypadło prawie 4. Odprawy komendantek: 1) 8. kwietnia — Sprawozdanie, Kwalifikacja drużyn, Plany wakacyjne 2) 27 sierpnia — Sprawy wakac: Zlot 1924 r. Konferencja instruktorska.

Kursy i obozy w tym roku liczebnie przedstawiają się lepiej. G. K. Ż. 3 — instruktorski wyższy, międzynarodowy nauczycielski.

Komend. Chorągwi 16 — w tem 1 obóz wędrowny. Hufców 14 w tem 1 obóz wędrowny.

Kolonij i obozów drużyn 22 w tem 5 obozów wędrownych. Na kursy te odbyło się 12 dojazdów z ogólnej liczby 28. Obecnie powstał wydział wizytacyjny, który gromadzi referentki poszczególnych środowisk.

III Konferencja Programowa Instruktorek Z. H. P. odbyła się w dniach 30 i 31 grudnia 1923 r. w Łodzi. *Uchwały:*

I W sprawie zuchów: III K. P. I. przyjmuje całkowity program pracy zuchów, opracowany przez Komisję Zuchów Konferencji według projektu Wydziału Metodyczno-Programowego przy Komendzie Chorągwi Ż. w Wilnie; — zwraca się do G. K. Ż. z prośbą o opracowanie do Zjazdu Walnego 1924 r. szczegółowej instrukcji do programu pracy zuchów — oraz o opracowanie w jaknajkrótszym terminie szczegółowego programu wymagań od instruktorki zuchów.

II W sprawie programu pracy starszych dziewcząt: III K. P. I. 1) przyjmuje w zasadzie projekt Wydziału Programowego G. K. Ż. zmian prób organizacyjnych, przyczem wyraża opinję, że już obecnie treść próby 1 st. i Harcerki Rzeczypospolitej stanowić powinna program pracy starszych dziewcząt, 2) przyjmuje zasadniczo projekt sprawności społecznych, uznając je za uzupełnienie i rozszerzenie programu pracy starszych dziewcząt.

III W sprawie instruktorek i członków czynnych: III. K. P. I. przyjmuje zasadę projektu opracowanego przez. Wydział Programowy G. K. Ż. w sprawie członków czynnych Z. H. P.

IV W sprawie pracy społecznej harcerek: 1) ze względu na konieczność ściślejszego kontaktu i porozumienia w sprawie pracy społecznej i wojskowej, uchwala zwołanie w jesieni roku 1924 odprawy referentek pracy społecznej, 2) wzywa wszystkie środowiska do jaknajszybszego rozpoczęcia pracy nad przygotowaniem harcerek do wojskowej służby pomocniczej, — uznaje konieczność wysyłania przez każdą samodzielną komendę przynajmniej 1 kandydatki na Kurs Instruktorski Przysposobienia Wojskowego, który odbędzie się w lecie 1924 r. w terminie od 15 lipca do 15 sierpnia.

V W sprawie prowadzenia i zakładania drużyn. Uznaje że 1) kierowniczką drużyny harcerskiej może być tylko instruktorka, 2) drużyny przygotowawcze, powstające samorzutnie, mogą być do czasu kierowane przez osoby bez stopnia instruktorskiego (harcerki i opiekunki) zatwierdzone przez odnośną komendę. Natomiast komendy nie mogą zakładać nowych drużyn, nie mając odpowiednich instruktorek.

VI W sprawie współpracy z G. K. Ż: III K. P. I. Z. H. P. wyraża życzenie by ogół instruktorek wziął czynny udział w uzupełnieniu i wypróbowaniu projektów Wydziału Programowego G. K. Ż., którego pracom wyraża uznanie.

40. **GŁÓWNA KWATERA MĘSKA.**

1. Uwagi wstępne. Rok 1923-ci był z kolei trzecim rokiem ciągłych i konsekwentnych wysiłków G.K.M. i Komend Chorągwi, zmierzających do podniesienia wartości organizacyjnej drużyn męskich w myśl wyraźnego programu. Stanowiąc przeto tylko jedno ogniwo naszej pracy, rok 1923-ci musi być rozpatrywany na tle sprawozdań poprzednich, w szczególności sprawozdania za rok 1922-gi („Wiadomości Urzędowe" 8—10 1923 r.).

2. Organizacja G. K. M. i skład osobowy. Organizacja G. K. M. naogół pozostała bez zmian, (patrz sprawozdanie z 1921 r. i z 1922 r.).

W okresie sprawozdawczym: a) rzeczywistymi członkami G.K.M. byli: harcm. Stanisław Sedlaczek (kier. wydz. wychowania narodowego), podh. R. Daszkiewicz (kier. wydz. drużyn polskich zagranicą), podh. M. Dybczyński (wydział osobowy), podh. H. Glass (Naczelnik G. K. M.), pdh O. Grzymałowski (wydział administracyjny), pdh A. Heidrich (wydział organizacyjny), pdh T. Maresz (zastępca N-ka G. K. M. i kier. wydz. obozów), pdh T. Wołkowicz (przyboczny N-ka G. K. M. i kier. wydz. administracyjnego) — (8); współpracowników było 27. Razem było 35-ciu pracowników.

3. Praca wewnętrzna G. K. M. Praca wewnętrzna G.K.M.ześrodkowywała się w wydziałach oraz zebraniach kierowników ew. zebraniach plenarnych. Zebrań G. K. M. było 25. W okresie od 1/I 1923 r. do 1/VII główne wysiłki były skierowane na należytą organizację kursów instruktorskich, obozów, kolonij i wycieczek. Ponadto prowadzono kurs teoretyczny dla instruktorów i kurs przez korespondencję. Okres letni poświęcono wyłącznie akcji obozowej. Jesienią rozpoczęto pracę od zsumowania doświadczeń letnich. Zagadnienia na warsztacie: 1) sprawozdanie z kursów 1923 r., 2) sprawy pisma dla instruktorów—„Harcmistrz", 3) zmiany regulaminu N.Z.H.P. (G.K.M), 4) podstawy kwalifikacji drużyn, 5) odprawa k-tów Chorągwi w grudniu, 6) II-gi kurs przez korespondencję, 7) plan ofenzywy Z.H.P. na młodzież męską, 8) zmiany oznak i stroju harcerskiego, 9) sprawozdanie z obozów i kolonji, 10) analiza akcji A. Ciołkosza, 11) pisma harcerskie — ich braki obecne i zalety, organizacja współpracy, 12) sprawy programowe, związane ze Zlotem Narodowym, 13) wilczęta, 14) praca harcerzy poza granicami Rzeczypospolitej, 15) próby instruktorskie, 16) zmiany w regulaminie komisji próby instruktorskiej, 17) ceremonjał nadania stopnia instruktorskiego, 18) program kursów instruktorskich i obozów w r. 1924-ym. Dokładne opracowanie powyższego obfitego materjału programowego ułatwiło dalszą pracę, w szczególności w zakresie spraw podanych w p. 4-ym sprawozdania.

4. Zagadnienia naczelne roku 1923-go. Jako zagadnienia naczelne wysunięto: a) wzmożone przygotowanie instruktorów, b) rozwój obozów i wycieczek, c) zwiększenie zainteresowania wychowaniem fizycznem, d) rozwój sprawności, e) próba wprowadzenia przysposobienia wojskowego (w ścisłem znaczeniu) do drużyn harcerskich.

Całość pracy rozwijała się pod hasłem: „jakość — a nie ilość!". Toteż daje się zauważyć ilościowy spadek w ciągu roku, idący w dwóch kierunkach: 1) zmniejszenie ilości chłopców w drużynach do 40-tu — przez co osiągano możność podniesienia poziomu pracy, 2) zmniejszenia ilości drużyn w niektórych chorągwiach, gdy zauważono, że brak odpowiednich instruktorów nie pozwala jeszcze rozpocząć „ofenzywy" na masy.

5. Przeobrażenia organizacyjne. Dążono w dalszym ciągu do przekształcenia dawnych Komend Okręgów na Komendy Chorągwi — w myśl statutu Z.H.P. stan z dnia 1/I 1924 roku wykazuje:

12-cie Chorągwi, t. j. Białostocką, Brzeską, Krakowską, Lubelską, Lwowską, Łódzką, Łucką, Poznańską, Sosnowiecką, Warszawską, Wileńską i Włocławską. 5-ć Okręgów, t. j. Katowicki, Kielecki,

Płocki, Radomski, Toruński*). Razem Komend Chorągwi i Okręgów — 17-cie. Przeistoczono w okresie sprawozdawczym 3 okręgi na Chorągwie, a mianowicie: Białostocki, Łucki i Sosnowiecki.

6. Łączność wewnętrzna organizacji m. Łączność żywa, bezpośrednia, przez dojazdy, wizytacje, kursy i t. p. jest łącznością najważniejszego rodzaju w pracy harcerskiej.

W roku 1923 G. K. M. przeprowadziła 59 objazdów Komendy Chorągwi i Okręgów około 650. Poza konferencją w Brześciu (styczeń), zgromadzono k-tów Chorągwi na kursie w Piwnicznej, a ponadto w dn. 8 i 9 grudnia odbyła się w Warszawie odprawa k-tów, na której omówiono najważniejsze zagadnienia pracy oraz sprawę Zlotu Narodowego.

Rozkazów wydano 1, listów okólnych 7. W okresie sprawozdawczym odbyło się ogółem: zlotów — 2. konferencyj instruktorskich — 9, odpraw k-tów i drużynowych — 7.

Opracowanie jednolitego systemu raportów też w znacznej mierze ułatwia należyte informowanie G. K. M. o stanie pracy w Chorągwiach, Hufcach drużynach. („Wiadomości Urzędowe" № 5 1923 r.).

7. Instruktorzy. Im lepszych Harcerstwo będzie miało instruktorów, tem lepiej ruch nasz się rozwinie i tem lepsze będą wyniki pracy naszej nad odrodzeniem narodu. Mieliśmy od 1911 r. do 1923 r. włącznie 44 kursy instruktorskie (z tego 11 organiz. przez centralę). W roku 1923-cim było 8 kursów instruktorskich (obozów instruktorskich). Główna Kwatera dąży do stworzenia j e d n o l i t y c h podstaw wyrobienia instruktorskiego, i w tym celu opracowano program minimalny kursów, obowiązujący wszystkie Komendy („Wiadomości Urzędowe" № 3 1923 r.), który i na rok 1924-ty pozostaje bez większych zmian, a dopiero w 1925-tym ulegnie gruntownej rewizji w myśl postulatów, coraz wyraźniej krystalizujących się w gronie instruktorskim **). W zimie 1922/23 r. G. K. M. przeprowadziła kurs teoretyczny, pogłębiający materjał podany później w „Gawędach z drużynowym", na wiosnę 1922-go rozpoczęto I-szy kurs przez korespondencję.

Jako ciąg dalszy, powstał w lipcu „Wyższy Obóz Instruktorski G. K. M.", ześrodkowujący większość Komendantów Chorągwi pod kierownictwem dha T. Maresza. Obóz ten dał wyniki decydujące dla dalszego kierunku pracy i udoskonalenia metod. ***)

Stan grona instruktorskiego na 1/I 1924 r. przedstawia się jak następuje:

I. P r z o d o w n i c y. Mianowano w okresie od 1/I 1923 do 1/I 1924 r. 61 harcerzy przodownikami; ubyło w okresie od 1/I 1923 do 1/I 1924 r. 18. Z tego: 5 wystąpiło na własną prośbę, 3 usunięto, 10-ciu mianowano podharcmistrzami — przyrost 43. ****) Stan ogólny — 178 przodowników.

W y k a z w e d ł u g z a w o d ó w: Akademicy — 64 p. 35,84%). Uczniowie gimn. — 59 p. (33,34%). Uczniowie semin. 10 p. (5,6%). Nauczyciele — 13 p. (7,28%). Urzędnicy — 11 p. (6,18%). Wojskowi w sł. czynnej — 3 p. (1,68%). Technicy — 2 p. (1,12%). Rzemieślnicy — 2 p. (1,12%). Księża — 2 p. (1,12%). Różne zawody — 12 p. (6,77). Razem 178 przodowników.

II. P o d h a r c m i s t r z e. Mianowano w okresie od 1/I 1923 do 1924 r. — 22; ubyło w okresie od 1/I 1923 do 1924 r. — 9; przyrost 13. *)
Stan ogólny — 128 podharcmistrzów.

W y k a z w e d ł u g z a w o d ó w: Studenci wyższych ucz. — 59 (45,43%). Nauczyciele — 28 (21,56%). Oficerowie — 9 (6,93%). Rzemieślnicy — 6 (4,32%). Pracownicy zawodowi — 21 (16,17%).

III. H a r c m i s t r z e: Ogółem — 5-ciu. **) ZHP jest tedy w posiadaniu 178 + 128 + 5 = 311 wykwalifikowanych instruktorów, co zaspakaja zaledwie 1/5 część istotnych potrzeb aktualnych. Reszta kierowników drużyn i przybocznych (+ 1500) to kandydaci na instruktorów, starsi harcerze i t. p., mający pewne wyrobienie i doświadczenie, lecz jeszcze nie dociągający się do wymagań prób instruktorskich.

Jako objaw radosny zaznaczyć należy stale zwiększający się udział nauczycielstwa w pracy instruktorskiej.

8. Drużyny. Pojęcie „drużyna harcerska" było dotychczas ustalone tylko pod względem organizacyjnym, natomiast pod względem kwalifikacji, poziomu, wyrobienia harcerskiego — pojęcie to było dość mgliste. Obecnie brak ten usunięto, ustalając po porozumieniu z komendantami i G. K. Ż. przepisy p. t. „Organizacja drużyny — podstawy wpisu do Z.H.P" jako część ogólnego regulaminu wewnętrznego Z.H.P. Drużyny podzielono na „harcerskie" i „przygotowawcze", stwarzając wyraźne kryterja do oceny. W opracowaniu znajdują się dyplomy i świadectwa dla drużyn.

Ogólna ilość drużyn w/g niekompletnych danych — 800. Przeciętna ilość młodzieży w drużynie — 35 chłopców. Ogólna ilość harcerzy (przybliżona) — 28.000.

P o d z i a ł w e d ł u g t y p ó w d r u ż y n (dane przybliżone z końca 1913 r.; w nawiasach % w roku 1922). Drużyn szkół średnich 34% — (38,5%). Drużyn szkół powszechnych — 21% — (23,3%). Drużyn seminarjów nauczycielskich 6% — (6,6%). Drużyn rzemieślniczych 20% — (14,2%). Drużyn wiejskich 7% — (6,6%). Drużyn mieszanych 12% — (10,8%).

S t o s u n e k l i c z e b n y d r u ż y n w/g w i e k u:

wiek 8 — 12	12 — 16	16 — i wyżej
1 :	4 :	3

przyjmując ilość młodzieży w wieku 8—12 lat za 1.

W roku bieżącym udało się ustalić przybliżenie ilość w i l c z ą t, która wynosi około 500 dziatwy.

*) W marcu 1924 roku mieliśmy tylko 1 okręg Radomski, resztę przekształcono w Chorągwie.

**) Patrz — referat „O starszyźnie harcerskiej" na Zjeździe Walnym 1924 r.

***) Patrz — „Wiadomości Urzędowe" № 6 r. 1923 i „Harcmistrz 1924-go.

****) Nie wliczone kursy 1923 r., gdyż nominacje następują zwykle później.

*) Nie włączone nominacje na podstawie kursów 1923 r.

**) Nowe nominacje nastąpiły na wiosnę 1924 r.

W pracy drużyn zauważa się zmniejszenie ilościowe, natomiast coraz mocniej dźwięczy hasło podniesienia pracy, jej pogłębienia, troska o jakość. Równocześnie wzrasta ilość obozów harcerskich, wycieczek dłuższych, wzmaga się zdrowe tętno ćwiczeń cielesnych (gimnastyka, sporty) i zwiększa się ilość zdobywanych sprawności.

W roku 1923 zaznaczyło się też silniej różniczkowanie drużyn w/g wieku i typów pracy. Wzrasta też zainteresowanie harcami wodnemi.

G. K. M. wydała:	1922 r.	1923 r.	Razem
Krzyżów harcerskich	6330	3762	10092
Książek służbowych	5780	5176	10956
Wkładek do legitym.	2251	—	2251

AKCJA OBOZOWA w LATACH 1919 — 1922.

	Rok	1919	1920	1921	1922	1923
1.	Harcerzy w drużynach	—	21722	28302		31562
2.	Drużyn	—	500	744		809
3.	Harcerzy w 1 drużynie (przeciętnie)	—	43	38		39
4.	Kursów instr. i dla druż.	1	4	12	13	13
5.	Obozów stałych				17	31
6.	„ wędrownych				16	36
7.	„ roboczych	19	21	31	—	1
8.	Kolonij odpoczynkowych				71	70
9.	Obozów				(4)	2
10.	Razem	20	25	43	110	153
11.	Razem harcerzy w obozach	—	498	1266	3426	3592
12.	Dni × ilość harcerzy	—	9458	32441	102643	93549
13.	Przeciętnie dla 1 obozu: harcerzy w 1 obozie	—	20	30	31	23,48
14.	Przeciętnie dla 1 obozu: dni × ilość harc.	—	380	750	933	611,43
15.	Przeciętnie dla 1 obozu: ilość dni spędzon. przez 1 harc.	—	19	25	30	26,04
16.	% harcerzy, którzy byli w obozie	—	2,3	4,47	12,1	11,4
17.	% drużyn, które organ. obozy (bez kurs. instr.)	—	4,25	4,6	13,3	17,5

9. Obozy, kolonje, wycieczki. Podstawy akcji obozowej uregulowano instrukcją szczegółową, podaną w № 3 „Wiadomości Urzędowych" (1923 r.), dając możność dzielenia obozów na kategorje w zależności od ich wartości wychowawczej.

10. Zestawienia statystyczne. Dzięki ustaleniu systemu raportów uporządkowano podstawy statystyki w Z. H. P. Jednak opieszałość szeregu Komend Chorągwi uniemożliwiła G. K. M. opracowania na termin druku sprawozdania dokładnych wykazów.

11. Przysposobienie wojskowe. W lecie 1923 r. przeprowadzono próbę realizacji umowy z M. S. W. w sprawie przysposobienia wojskowego. Próba ta napotkała na duże trudności, zwłaszcza w dziedzinie metod i układu programu prac. Pomimo jaknajdalej idącej dobrej woli zarówno ze strony władz wojskowych, jak i harcerskich, z wielu komend napływają żądania całkowitego rozdziału prac harcerskich i właściwego przysposobienia wojskowego. Możliwe, że okaże się rzeczą pożyteczniejszą posyłać harcerzy i instruktorów na specjalne kursy wojskowe, wyłączając z obozów harcerskich ściśle przysposobienie wojskowe.

W sprawie tej przedwczesne jest jeszcze wypowiadanie zdania stanowczego.

Zaznaczyć należy niezmiernie życzliwe stanowisko i współpracę władz wojskowych z Harcerstwem. Jako zagadnienie do rozwiązania pozostaje dojście do najlepszych, najbardziej celowych form współpracy.

Harcerstwo polskie zagranicą. Ostatni rok zaznaczył się bardzo żywym rozwojem ruchu harcerskiego w skupieniach ludności polskiej poza granicami Rzeczypospolitej. Niektóre z powstałych tam drużyn — te mianowicie, ktore złożone są z obywateli polskich i istnieją w krajach, w których przynależność do zagranicznych organizacyj nie jest zakazana — zostały przyjęte do Z. H. P., inne zalegalizowały się lub wszczęły starania o legalizację jako samodzielne polskie organizacje skautowe w danych krajach, jeszcze inne wreszcie oparły się o inne, istniejące tam stowarzyszenia polskie, lub też wstąpiły, zapewniwszy sobie pewną szerszą lub węższą autonomję, do tamtejszych niepolskich organizacyj skautowych.

Wydział VII Zagraniczny G. K. M. starał się pomagać wszystkim tym drużynom, oraz dążył do utrzymania ich charakteru polskiego. Dostarczał im polskich podręczników i czasopism harcerskich, udzielał im wyczerpujących wskazówek, dotyczących pracy harcerskiej, przesłał im jako dar gwiazdkowy do ich bibjotek sporą ilość polskich książek, zebranych śród harcerzy w kraju, ułatwiał licznym harcerzom polskim z zagranicy wycieczki do Polski i dłuższy pobyt w Polsce; latem 1923 r. ulokował w obozach harcerskich w kraju czterdziestu kilku harcerzy polskich z zagranicy, urządzał dojazdy instruktorów Z. H. P. do drużyn harcerskich zagranicą. Ogółem dojazdów tych zorganizował 13 (śród nich jeden, odbyty dzięki uprzejmości komendy statku szkolnego „Lwów", do drużyn harcerskich w Brazylji).

Drużyny polskie poza Rzeczpospolitą istnieją*)

---

*) W nawiasie pierwsza liczba — druż. męskie, druga — żeńskie.

Łotwa (9,6), w Czechosłowacji (3,1), Rumunja (razem 3 do 6), Niemcy (12,9), Gdańsk (1,1), Francja (kilkanaście drużyn w stadjum organizacji), St. Zj. Ameryki (8 do 15, ?), Brazylja (kilkanaście, ?), Chiny (1,1), Syberja (1,0), Kaukaz (1,1) — razem około 50 drużyn męskich i 15 żeńskich bez Francji. Drużyn w stadjum organizacji o wiele więcej. Prawie ze wszystkiemi drużynami Wydział VII G. K. M. zdołał nawiązać kontakt.

Wydział VII G.K.M. poza pomocą drużynom polskim zagranicą dopomagał ponadto w pracy niektórym organizacjom skautowym niepolskim i spełniał przez to czyn pożądany z punktu widzenia polskiej propagandy. Między innemi w r. 1923 Wydział wysłał do Jugosławji instruktora, który zorganizował pierwszy obóz i kurs instruktorów skautów słoweńskich i przyczynił się bardzo do rozwoju ruchu skautowego w Słowenji.

41. **DZIAŁ STARSZEGO HARCERSTWA.**

Pracę rozpoczął bezpośrednio po 3-cim Walnym Zjeździe, nawiązując kontakt z kołami St. Harc. i przygotowując programowy Zjazd St. H., który odbył się w listopadzie w Wierzbnie pod Warszawą. Po wybraniu przez zjazd Wydziału St. H. z siedzibą w Poznaniu Dział sprawy St. H. przekazał Wydziałowi, utrzymując kontakt pomiędzy Wydziałem a Naczelnictwem. Do Zjazdu Wierzboskiego w skład Działu wchodzili: dh M. Chmielewski, kierownik oraz dh J. Jakubowski i Wł. Sieroszewski jako zastępcy. Sekretarkami były: dha H. Piotrowska do przerwy wakacyjnej i po przerwie — dhna Z. Gołębiowska. Po zjeździe Wierzbowskim kierownikiem Działu został dh M. Chmielewski, sekretarką dhna Z. Gołębiowska.

Wydział Wykonawczy St. Harc. w Poznaniu

(od 20.II.23 do 1.II.24)

1. Obecnie istnieje zaledwie 9 kół (Gdańsk, Poznań, Kraków, Lwów, Sosnowiec, Częstochowa, Łódź, Warszawa, Łomża). Pod znakiem zapytania należy postawić istnienie Kół w Lublinie, Wilnie i Skarżysku, z króremi Wydział dotąd nie zdołał nawiązać kontaktu pomimo kilkakrotnych prób.

2. Praca Kół naogół przedstawia się nie tęgo. Powodem tego: a) ogólny zanik ideowości, b) brak pozytywnych programów pracy kół, c) brak łączności między kołami, d) niechętny stosunek do kół lokalnych władz Z. H. P. i brak pomocy z ich strony. Dla młodszego harcerstwa pracują trzy koła; prócz tego dwa mają rozpocząć pracę w najkrótszym czasie.

3. Dotychczas W. W.: a) nawiązał kontakt z 8 Kołami i oddziałuje na nie w kierunku podniesienia tempa i wydajności pracy, b) poczynił wstępne przygotowania do obozu, c) opracował projekt Samotnego Harcerstwa, d) postanowił zorganizować dział St. H. w „Harcmistrzu", e) rozesłał ankietę do kół w sprawie Zlotu, f) wreszcie przygotował materjały na zebranie N. R. H.

4. Zebrań odbył Wydział 9 (do 1.I.24 — 5), listów otrzymał 25 (do 1.I. — 18), wysłał 104 (do 1.I. — 57). Wydatki wyniosły dotychczas 10 miljonów mk. (4 milj.).

42. **DZIAŁ K. P. H.**

W skład Działu K.P.H. wchodzą kierowniczka Działu dhna St. Czajkowska, sekr. dh Irena Chojnacka i Dr. Kłapkowski. Dr. Szletyński wstąpił w ciągu roku.

Dział usiłował przeprowadzić rejestrację Kół. Sprawa ta idzie opornie. Zarejestrowanych jest Kół 23, a istniejących jest około 300. Dział utrzymuje kontakt zaledwie ze 147 Kołami. Na 16 Z.O. 11 ma referentów K.P.

Dział nawiązał bezpośrednio kontakt z Referentami Wydziałów K. P., pobudzając ich do żywszej działalności na ich terenach. Wydał w ciągu roku 3 okólniki w sprawie rejestracji Kół. Ostatni okólnik był wydany w sprawie opłaty wpisowego do Nacz. i Działu K.P. w konferencji K.P. na Zjeździe Walnym 25 — 27 kw. w Lublinie.

Dział uważa, że podstawą roboty Działu powinien być bezpośredni kontakt z Kołami za pomocą objazdów i wizytacyj oraz propaganda za pomocą odczytów i artykułów.

Mimo dużej bierności społeczeństwa, sprawa K.P. w ostatnim roku posunęła się naprzód. Nprz. Oddział Poznański miał na początku roku 12 kół, obecnie liczy ich 40.

Duże zainteresowanie w K.P. budzi Zlot. Specjalną opieką otaczają Koła kolonje i obozy letnie.

Zbyt mało interesują się Koła sprawą sprawności i warsztatów, oraz stroną moralną ruchu.

43. **DZIAŁ ZAGRANICZNY.**

Rok 1923 nie odznaczył się żadnem większem wydarzeniem na terenie międzynarodowym. Utrzymywano stałą korespondencję z Międzynarodowem Biurem Skautowem i z szeregiem organizacyj; w szczególnie serdecznych stosunkach pozostawaliśmy z Biurem Międzynarodowem Skautów Katolickich. Dział współpracował z wydziałami zagranicznemi w G. K. pomagając im w wysyłaniu instruktorów.

Wobec bardzo ciężkich warunków finansowych w jakich znajdował się Związek, wycieczki zagraniczne zostały odwołane za wyjątkiem wycieczki na Węgry (35 harcerzy), dopomógł w tem bardzo wydatnie prof. Diveky, przedstawiciel skautów węgierskich, mieszkający w Warszawie.

Dział zorganizował lub pomógł w zorganizowaniu szeregu dojazdów (Francja, Łotwa, Rumunja, Czechosłowacja, Włochy, Brazylja, Ameryka, Jugosławja).

Jednym z ciekawych momentów pracy Działu było otrzymanie z Moskwy dużej ilości książek, pism oraz innych dokumentów, dotyczących młodzieży bolszewickiej, w których dowiedzieliśmy się, że propagowane tam są wewnątrz kraju oraz subsydjowane w innych krajach organizacje o charakterze skautowym, t. j. takie, które hołdują ideom bolszewizmu, przyjmując zewnętrzne formy skautowe.

Walne zebranie Ligi Narodów z dn. 27.IX.23 uchwaliło zalecić wszystkim państwom, członkom Ligi, popieranie ruchu skautowego oraz udzielanie specjalnych ułatwień skautom, wyjeżdżającym zagranicę.

Dział zajął się przygotowaniem przyjęcia reprezentacyj organizacyj zagranicznych na Zlocie Narodowym oraz przygotowaniem wyjazdu naszych delegatów i drużyn na Konferencję i Zlot Międzynarodowy w Danji w sierpniu 1924 r.

Na nasz zlot zostali zaproszeni delegaci władz naczelnych oraz po jednym zastępie od każdej organizacji zagranicznej.

Dowodem przyjaźni skautów amerykańskich było gorące przyjęcie, jakiego doznał we wszystkich środowiskach skautowych druh generał Haller w czasie swej podróży po Ameryce.

Propagując poznanie najcenniejszych książek zagranicznych, Dział stara się o uzyskanie zezwoleń na prawo tłomaczenia. W ostatnich czasach otrzymaliśmy zezwolenie na przekład i wydanie „Boy Scout Tests". Zebrano całkowitą bibljografję wszystkich ważniejszych organizacyj. N. R. na wniosek Działu przyznała Przewodniczącemu org. łotewskiej generałowi Goppersowi oraz Skautowi Naczelnemu tejże organizacji Voitowi odznaki honorowe „za zasługę", wyrażając im w ten sposób swą wdzięczność za przychylny i prawdziwie braterski stosunek do harcerstwa i Polaków — skautów łoteckich W czasie sprawozdawczym Dział otrzymał listów 166, wysłał 295, pism i druków wysłał około 500 egzemplarzy.

44. DZIAŁ WYDAWNICTWA i PROPAGANDY.

Skład osobowy: Kierownik Działu — Lech Grabowski, Referentka spraw żeńskich — Zofja Gołębiowska, Referent literatury technicznej — Witold Rychter.

W wykonaniu programu pracy zatwierdzonego przez N. dn. 2.X. ub. r. Dział w okresie sprawozdawczym wykonał, co następuje:

1. Zajmował się w ciągu roku stroną redakcyjną „Wiadomości Urzędowych". W myśl uchwały Nacz. w ostatnich numerach W.U. z roku ubiegłego umieszczono wskazówki metodyczne oraz notatki kronikarskie.

2. Pod koniec grudnia rozpoczęto organizować wydawnictwo „Harcmistrz" w połączeniu z „Wiadomościami Urzędowemi".

3. Wydano odbitkę z W.U. (№ 12) z tablicą statystyczną.

4. W listopadzie wyszedł z druku „Kalendarz Harcerski" pod redakcją dh St. Sedlaczka i Lecha Grabowskiego. Kalendarz jest wydawnictwem przedewszystkiem propagandowem i rozesłany został do całego szeregu osób i instytucyj bezpłatnie.

5. Porządkowano i wykorzystywano bieżące wycinki prasowe oraz rozpoczęto porządkowanie starych wycinków.

6. Oceniano nadesłane książki, które po wykorzystaniu przekazywano bibljotece Naczelnictwa i Głównej Kwatery.

7. Zasilano „Czuj Ducha" wiadomościami o pracach władz naczelnych i o Zlocie Narodowym, dążono do zwiększenia liczby jego współpracowników.

8. Decydowano o dopuszczeniu książek do kolportażu przez C.K.D.H.

9. Ponadto Dział załatwiał cały szereg spraw przekazanych przez Sekretarjat Generalny do załatwienia jak to: podejmował kroki celem nawiązania kontaktu z Warszawską Ajencją Fotograficzną, informował pytających się o pismach i wydawnictwach harcerskich i inne.

45. DZIAŁ SKARBOWY.

BILANS ZAMKNIĘCIA

STAN CZYNNY. na dzień 31/XII 1923 roku. **STAN BIERNY.**

1	Kasa za gotówkę	105.372.252,98		1	Dochody własne	78.370.810,15
2	P.K.O. saldo na 1/I.24	1.162.004,—	106.534.256,98	2	Zasiłki Państwowe	516.038.705,—
3	Pracownicy		734.115.810,—	3	Ofiary i Dochody Niestałe . .	291.284.053,—
4	Wizytacje i Zjazdy.		9.413.540,—	4	Różni i Nieprzewidziani . .	9.443.915,38
5	Kancelarja i Administracja . .		49.712.215,34	5	Dłużnicy i Wierzyciele*) . .	132.349.498,54
6	Wydawnictwa i Propaganda . .		8.543.735,75			
7	Ognisko Wyszk. Instruktorów .		16.108.350,—			
8	Dział Zagr. (Druż. Polsk. Zagr.)		103.059.074,—			
			1.027.486.982,07			1.027.486.982,07

Buchalterka:
(—) *E. Strzyżewska.*

Warszawa, 5 kwietnia 1924 roku.

Skarbnik Z. H. P.
(—) *B. Domosławski.*

*) W tem 131.705.698 mk. 60 fen. nadpłacone przez C.K.D.H. ponad należny Naczelnictwu 1% od obrotu.

PROTOKUŁ KOMISJI REWIZYJNEJ Z. H. P.

Warszawa, dnia 8 kwietnia 1924 r. w lokalu Naczelnictwa Związku Harcerstwa Polskiego, zebrała się Komisja Rewizyjna Z. H. P. w składzie: przewodniczący dh Wojciech Rudnicki i członkowie: druhna Joanna Hersowa i druh Mirosław Sawicki, i stwierdziła:

1) że książki buchalteryjne prowadzone systemem amerykańskim są w należytym porządku i poszczególne pozycje są zgodne z dowodami kasowemi,

2) że bilans Związku Harcerstwa Polskiego na dzień 31 grudnia 1923 r. został prawidłowo zamknięty sumą 1.027.486.982 mkp. 07 fen. (jeden miljard dwadzieścia siedm miljonów czterysta ośmdziesiąt sześć tysięcy dziewięćset ośmdziesiąt dwie marki, 7 fenigów).

Wobec powyższego Komisja Rewizyjna wnosi, ażeby bilans powyższy przez Zjazd Walny Z. H. P został zatwierdzony i Naczelnictwu zostało udzielone absolutorjum.

Przewodniczący: *(—) Wojciech Rudnicki.*

Członkowie: *(—) Joanna Herse.*
(—) Mir. Sawicki.

Dla lepszego zobrazowania spraw skarbowych Związku podajemy wyciągi i zestawienia. W roku 1923 wpłynęło:

Pogłówne:	14,115.060 mk.	(2,3 %) *)
Wpisy i skład. czł. czyn.	22,086.050 „	(3,6 %)
Dziesięcina Z. O. . .	845.900 „	(0,14%)
Od Kół Przyjaciół . .	428.660 „	(0,07%)
Od Kół Star. Harcerst.	1,586.200 „	(0,26%)**)
C. K. D. H.	167,581.415 „	(27,8 %)
Tydzień Harcerski . .	199,055.023 „	(33,05%)
Ofiary i niest. dochod.	93,115.030 „	(15 %)
Różne.	12,991.138 „	(2,15%)
Z nalepek	90,253.500 „	(15 %)
Razem: . .	602,057.977 mkp.	

przychodów własnych Z. H. P. i ofiar społeczeństwa, co czyni 53,9% ogólnych przychodów. Te liczby same mówią za siebie, za Zarządy Oddziałów i Koła Przyjaciół. Warto też zwrócić uwagę, że C. K. D. H. po uwzględnieniu tego, iż ona to całkowicie zorganizowała akcję nalepkową, zasiliła skarb Z. H. P, w wysokości 42,8% wszystkich przychodów własnych i ofiar.

S t o p i e ń p o c z u c i a o b o w i ą z k u poszczególnych części Z.H.P. wobec centrali charakteryzuje następujące zestawienie, wskazujące, jakie sumy wpłynęły z terenów poszcz. Oddziałów i Komend. Liczby wskazują procent, jaki stanowią sumy wpłacone przez daną część organizacji w stosuku do ogólnej sumy, jaka wpłynęła od wszystkich części z pogłównego, dziesięciny Z.O., od Kół Przyjaciół, od Kół St. Harcerstwa oraz z Tygodnia Harcerskiego. Wszystkie tereny, przy których nie podany jest procent w sumie przyniosły 1,5% tych przychodów.

Brześć 51.483.340 (24%), Lwów 57.595.000 (27%) Lublin 2.431.000 (1,1%), Łódź 56.920.500 (27%), Łuck 680.000, Kraków 714.840, Poznań 780.000, Warszawa 89.000, Wilno 135.853, Włocławek 300.000, Białystok 0, Górny Śląsk 7.100, Kielce 19.020.000, (9,4%), Płock 41.930, Radom 8.630.800, (4%), Sosnowiec 9.772.500 (4,6%), Pomorze 53.140, Częstochowa 2.926.240 (1,4%), Ostrowiec 10.750.

Pogłówne. Brześć 1,365.000; Lwów 595.000; Łuck 541.640; Wilno 33.870; Kielce 2,020.000; Płock 41.930; Radom 1.300; Zagłębie 8,272.500; Pomorze 22.780; Częstochowa 502.240 inne 10.000 — reszta: o k r ą g ł e z e r o.

Ofiary większe. Złożyli (małe liczby z okresu wyższego kursu marki) Bank Krajowy 20.000, Bank Międzynarodowy 10.000, Bank Przem. Polsk. 100.000, Bank Przem. Poznań. 50.000, Tow. przem. Glass i S-ka 137.250; „Ster" 91.200, Tow. Przem. Naft. 50.000, M. Zieleziński 32.000, Cukrownia „Dobre" 300.000, Druż. Żeńsk. niezn. 25.000, K. P. H. Dz. Zagr. 100.000, p. Osińska 50.000, p. Makowski 100.000, H. Glass 426.850, p. Polański 200.000, Tow. Łyżwiarskie 250.000, Zw. Obr. Kresów Zach. 305.400, pp. Ziemiańscy 500.000, Z. Kasprzycka 1,621.000, Cukr. Dobre 1,200.000, M. Sawicki 500.000, Bezimiennie 80 miljonów.

Zasiłki państwowe a przychody własne i ofiary.

Zasiłki państwowe w r. 1921—3,130.800 (68%); ofiary, pogł., skł., różne w r. 1921 — 1,466.580 (32%); zasiłki państwowe w roku 1922 — 4.967.870 (48,4%); ofiary, pogł., skł., różne w r. 1922—5,292.562 (51,6%); zasiłki państwowe w r. 1923—516,038.705 (46,1%); doch. własne i ofiary 602,057.977 (53,9%).

W roku 1923 zasiłki otrzymano: od Ministerstwa Spraw Wojskowych 401,478.705; od Ministerstwa Spraw Zagranicznych 112,760.000; od Minister. Pracyi Opieki Społecznej 1,000.000; od Zw. Obrony Kresów 800.000.

Ministerstwo W. R. i O. P. bardzo wydatnie popierało harcerstwo, pozwalając korzystać Naczelnictwa z lokalu Inspektoratu Harcerskiego oraz prenumerując Harcmistrza dla wszystkich średnich szkół państwowych.

Zaznaczyć wypada, że w pierwszym kwartale 1924 r., zapewne na skutek energicznych wezwań i zarządzeń Naczelnictwa oraz zwaloryzowania opłat, przychody zaczęły wydatnie się zwiększać, (liczby drukowaliśmy w „Harcmistrzu"), jednak główną część ciężarów utrzymania centrali, po wstrzymaniu zasiłków państwowych, ponosiła w tym okresie C.K.D.H., która prócz tego podjęła się finansowania Harcmistrza i Wiadomości Urzędowych, oraz stopniowego rozszerzania innych agend Działu Wydawnictw i Propagandy.

Wnioski. 1) Doświadczenie dotychczasowe poucza, że naogół Zarządy Oddziałów są zasłoną chroniącą Naczelnictwo od przypływu gotówki, wobec tego należy zarządzić w większości Oddziałów pobór pogłównego bezpośrednio od drużyn do kasy Naczelnictwa czekami P.K.O.; nie spodziewać się od Z.O. większych wpływów z tytułu dziesięciny.

2) Należy podnieść składkę członków czynnych do 6 zł. rocznie.

3) Należy kontynuować i rozwijać akcję Tygodnia Harcerskiego.

4) C.K.D.H. jest na dobrej drodze finansowania prac Naczelnictwa w coraz szerszym zakresie dziś jednak całości ciężarów przejąć nie może.

*) W nawiasach procent ogólnej sumy przychodów poza zasiłkami państwowemi.

**) Razem z opłat członków: mk. 39,061.870 (6,4%).

5) Koła Przyjaciół należy przekonać o konieczności ponoszenia opłat na rzecz całości Z.H.P. nie tylko drużyn.

6) Ze względu na pilne potrzeby pracy należy uzyskać szerszą pomoc społeczeństwa (Główny Komitet Popierania Harcerstwa).

Centralna Komisja Dostaw Harcerskich.

Bilans C. K. D. H. i protokuł Kom. Rewiz. patrz na str. 24.

Okres sprawozdawczy wynosi 13 miesięcy od dnia 30 listopada 1922 r. do dnia 31 grudnia 1923. W grudniu 1922 r. C. K. D. H. uzyskuje wydatną pomoc kredytową z P. K. O. w sumie 15 milj. mkp. Umożliwiło to zaopatrzenie sklepu w towary na sezon wiosenny i letni. Przez te też sezony C. K. D. H. rozwija żywą działalność. C. K. D. H. postanowiła rozszerzyć zakres swego działania na propagandę Harcerstwa, przyjmując na siebie finansowanie wkładów z tem związanych. Aby zdobyć potrzebne fundusze C. K. D. H. wydaje w miesiącu czerwcu znaczki harcerskie po 100, 200, 500, i 1000 mkp. Znaczki te w wielkiej ilości rozeszły się poza Harcerstwem wśród społeczeństwa, na sumę 52.000 000 mkp. gdy tymczasem organizacja zakupiła zaledwie za 2.200.000 mkp. Akcja ta nie dała spodziewanych rezultatów wobec gwałtownego spadku mkp.

Drugą imprezą dochodową było wydanie nalepek Harcerskich. Własnym zachodem rozsprzedaje je C. K. D. H. w znacznej mierze wśród społeczeństwa, organizując w rocznicę „Cudu nad Wisłą" iluminację nalepkową Warszawy. Suma rozsprzedaży bezpośredniej w Warszawie przynosi czystego zysku 90.253.500 mkp. podczas gdy ogniwa organizacyjne zakupiły nalepek w związku z Tygodniem Harcerskim zaledwie za 16.800.000 mkp.

Trzecią imprezą czysto propagandową, a niespodziewanie i dochodową było wydanie Kalendarza Harcerskiego. Po za sukcesem materjalnym, który wyniósł około miljarda mkp., daliśmy wydaniem Kalendarza społeczeństwu możność lepszego zapoznania się z Harcerstwem. 2.000 egzemplarzy rozesłaliśmy wszystkim niemal ważniejszym instytucjom i osobom, które H. się interesują, lub które chcieliśmy pozyskać.

Kalendarz nasz spotkał się ze zbyt słabym poparciem samej organizacji mimo bardzo przystępnej ceny. Żywimy jednak nadzieję, że w przyszłości potrafimy przekonać członków Z. H. P. o owocności pracy naszej dla dobra organizacji, oszczędzając sobie zawodów, które nas niemal codzień spotykają.

Wielkim sukcesem moralnym i do pewnego stopnia materjalnym było dla nas przejęcie finansowania Wiadomości Urzędowych N. Z. H. P., przeistoczonych przez nas w pismo regularnie co miesiąc wychodzące. C. K. D. H. jako administracja i nakładca miało niemało kłopotu z tem, by pismu zapewnić regularne ukazywanie się; pokonaliśmy jednak te trudności zdobyciem ogłoszeń, z których pokrywaliśmy około 70% kosztów nakładu i administracji. Pozostałe 30% pokrywali prenumeratorzy. I na tem polu naszej działalności spotkaliśmy się z bardzo znacznemi trudnościami ze strony odbiorców. Prenumeratorzy poszczególni jeszcze jako tako wywiązywali się ze swoich zobowiązań, natomiast pewne środowiska, stale wysuwające w stosunku do nas rozmaite pretensje, swych zobowiązań nie pokrywały. Dla zaspokojenia wymagań środowisk zbiorowych, jak Zarządy Oddziałów Komendy Chorąg. i t. d. wysyłaliśmy żądane ilości egzemplarzy za zaliczeniem pocztowem. Częstokroć jednak do kosztów opakowania i porta byliśmy jeszcze zmuszeni dopłacać składowe na poczcie, gdyż niejedno ze środowisk mimo zamówienia przesyłek nie wykupywało.

Takie postępowanie zmusiło nas do zaprzestania wysyłania za zaliczeniem pocztowem. Uskuteczniliśmy tylko wysiłki tym środowiskom, które bądźto wpłaciły pełną należność za zamówione egzemplarze lub też wpłaciły pewien zadatek. Nie mogąc i tak już bardzo znacznych naszych kosztów handlowych obciążać jeszcze korespondencją w sprawach naogół zrozumiałych, nie zawiadomiliśmy o zaprzestaniu przez nas wysłania Wiadomości Urzędowych za zaliczeniem pocztowem.

Działalność nasza handlowa pozostawia bardzo wiele do życzenia, gdyż czętokroć w skutek braku towaru nie załatwialiśmy zamówień do nas skierowanych, lub wykonywaliśmy je tylko częściowo.

Warszawa stale odnosiła się do nas z rezerwą i nie uznawała C. K. D. H. za instytucję centralną. Prowincja natomiast przychylniej odnosiła się do nas, nie zrażając się szczupłym zapasem towaru. Możemy też ze spokojem powiedzieć, że rozwój nasz w znacznej mierze zawdzięczamy środowiskom prowincjonalnym.

W roku sprawozdawczym było nam bardzo ciężko zaspokoić żądania naszych odbiorców prowincjonalnych. Jako system załatwiania zamówień przyjęliśmy zaliczenie pocztowe. Wysyłki w ten sposób uskuteczniane obciążały nas bardzo, gdyż przetrzymywały nam kapitał, oraz narażały nas na znaczne straty z powodu szybkiej dewaluacji marki. Dodajmy do tego, że niestety nie wszystkie środowiska punktualnie wykupywały swoje zamówienia, co też jest jedną z przyczyn, że nasz kapitał nie dał tych zysków, które w normalnych warunkach dać powinien.

Musimy też z przykrością zaznaczyć, że z zobowiązań w stosunku do nas najgorzej wywiązywały się środowiska większe. Tak np. K. D. H. Poznań do dnia dzisiejszego jest nam dłużna 1.006.18 punktów księgarskich oraz 895 złp., co w przeliczeniu na mkp. daje sumę 3.120.270.000, środowiska takie jak Zarz. Oddz. Lwów, K. D. H. Grudziądz i t. d. przetrzymywaniem nam gotówki w czasach najsilniejszego spadku mkp. przyczyniły się znacznie do uszczuplenia naszego kapitału zakładowego.

Uszczuplenie naszego kapitału zmusza nas do szukania go znowu w P. K. O., gdzie też przy poparciu p. Prezesa Huberta Lindego uzyskujemy w sierpniu pożyczkę 250 mil. mk.. Suma ta łącznie z sumą uzyskaną z rozsprzedaży nalepek daje nam możność rozwinięcia naszego sklepu. Po zaopatrzeniu go w towary działu harcerskiego stwarzamy dział pomocy szkolnych, który stale się rozwija i jeżeli tak dalej będzie prosperować, stanie się poważnym działem dochodowym. Równocześnie z założeniem działu pomocy szkol-

BILANS C. K. D. H. w markach.

za czas od dn. 1/XII 1922 do 31/XII 23.

STRONA CZYNNA.

R-k Kasy za saldo . . .	69.854.309,—	
Bank Przem. Polsk. w/m. za saldo	170.095,—	
Bank Zw. Ziemian. w/m. za saldo	28.000.—	
Ziemski B-k Kredyt. w/m. za saldo	259.844.600,—	
P. K. O. w/m. za saldo .	14.362.024,13	
R-k Różnych za saldo .	345.184.661,82	
R-k Weksli i akceptów za posiad. Akcepty obce	47.000.000.—	
R-k Towarów Własnych za remanent tow. własn.	356.030.867.—	
R-k Kalendarza Harcersk. za remament	93.250.000,—	
R-k Wiadomości Urzęd w/m. za remanent .	434.100,—	
R-k Ekspedycji za należn. za wysł. tow.	123.523.004,68	
R-k Ruchomości za remanent p/g spisu . .	2.872.760,—	
R-k Funduszu Wydawn. za remanent nalepek	8.400.000,—	1.320.954.421,63
		1.320.954.421,63

STRONA BIERNA.

R-k Funduszu Wydawniczego za saldo . . .	116.180.568,—	
Dyrekcja P. K. O. w/m. za pożyczkę . . .	250.000.000,—	
R-k Komisantów za saldo	2.657.174,50	
R-k Kapitału Zakładowego za saldo	952.116.679,13	1.320.954.421,63
		1.320.954.421,63

Kierownik C. K. D. H. (—) *Czesław Uhma*

Buchalter (—) *Cz. Ostrowski.*

Prezes Zarządu C. K. D. H. (—) *A. Czerwiński.*
Członkowie: (—) *B. Domosławski.*
(—) *H. Karczewski.*
(—) *F. Śliwiński.*

R-k STRAT i ZYSKÓW

za czas od dn. 1/XII 1922 r. do dn. 31/XII 23 r.

STRATY.

R-k Kosztów Handlowych za wydatki — saldo. .	1.461.278.411,65	
R-k Prowizji i Odsetek saldo	147.646.179,—	
R-k Ruchomości za amortyzację 10% ruchom .	319.195,—	
R-k Kapitału Zakładowego za czysty zysk za 1923 r.	948.280.600,35	2.557.524.386,—
		2.557.524.386.—

ZYSKI.

R-k Towarów Własnych zysk ze sprzedaży . .	2.528.411.152,—	
R-k Towarów Komisow. zysk ze sprzedaży . .	19.834.499,—	
R-k Komisów zysk ze sprzedaży	9.227.615,—	
R-k Manka i Superat za saldo	51.120,—	2.557.524.386.—
		2.557.524.386.—

Kierownik C. K. D. H. (—) *Czesław Uhma.*

Buchalter (—) *Cz. Ostrowski.*

Prezes Zarządu C. K. D. H. (—) *A. Czerwiński.*
Członkowie: (—) *B. Domosławski.*
(—) *H. Karczewski.*
(—) *F. Śliwiński.*

PROTOKUŁ KOMISJI REWIZYJNEJ.

Dnia 3 kwietnia 1924 r. w lokalu Centralnej Komisji Dostaw Harcerskich zebrała się Komisja Rewizyjna Z. H. P. w osobach Przewodniczącego J.W.P. Wojciecha Rudnickiego i Członka J.W.P. Joanny Herse i po przejrzeniu ksiąg rachunkowych bilansu stwierdziła, że bilans zamknięcia po dzień 31 grudnia 1923 r. wynosi:

mkp. 1,320.954.421 fen. 63

rachunek zysków i strat po ten dzień wykazał czysty zysk w sumie:

mkp. 948.280.600.35 fen.

Przy tem nadmieniamy, że sklep C. K. D. H. znaleźliśmy w porządku, że książki buchalteryjne i magazynowe są prowadzone prawidłowo.

(—) *Wojciech Rudnicki*, Przewodniczący.
(—) *Joanna Herse.*

nych rozszerzamy nasz dział przyborów sportowych. Uzyskawszy jeneralne przedstawicielstwo tychże wyrobów jednej z największych wytwórni, J. Paczkowski i S-wie w Poznaniu, stawiamy ten dział na wysokości swego zadania. Wszelkie zlecone nam zamówienia prowincjonalne załatwiamy wprost z wytwórni, a miejscowe z zapasów sklepu.

Największą trudność w prowadzeniu C.K.D.H. przedstawia dział wyekwipowania harcerskiego, ze względu na stosunkowo małe zapotrzebowania.

Mamy jednak pełną wiarę w to, że tak jak do dzisiaj już stworzyliśmy z C. K. D. H. placówkę majątkowo poważną — przyszłość da nam możność stworzenia z C.K.D.H. pewnego rodzaju domu towarowego, w którym każda Druhna czy Druh będą mogli wszelkie zakupy swoje uskutecznić.

Chcielibyśmy naszemi wysiłkami, może nie zawsze tak owocnemi, jak tego pragniemy, zdobyć opinję harcerską. Związkową przecież jesteśmy instytucją i dla Związku pracujemy.

Dane statystyczne biura C. K. D. H.

Korespondencja: listów weszło 3.460, wyszło 2.000. Buchalterja: f-r weszło 581, wyszło 414. kwitów przychodowych weszło 1.017, kwitów rozchodowych wyszło 2.273. Ekspedycja zamiejsc. przyjęła zamówień 1.428, Eksp. zam. załatwiła zamówień 854, kwitów sprzedażnych (odcinki) 8.114.

W rzeczywistości wartość majątku C. K. D. H. jest znacznie wyższa, niż wykazuje bilans, zestawiony w markach polskich według cen zakupu; będzie ona mogła być określona przy przejściu rachowania z marek na złote polskie.

Zestawienie rozsprzedaży nalapek harcerskich.

Koszta nakładu:		
klisze .	600.000	
papier .	2.076.000	
druk . .	962.000; razem	3.638.000
Czysty zysk:		111.453.000
		115.453.000
Rozsprzedaż w Warszawie w rocz. „Cudu nad Wisłą”		90.253.000
Pobrane przez środowiska		16.800.000
Remanent 84.000 à 1.000 mkp. . . .		8.400.000
		115.453.000

Zestawienie Wiadomości Urzędowych N. Z. H. P.

Koszta nakładu i administr.	257.992.412
Czysty zysk	8.618.388
	266.610.800
Ogłoszenia i sprzedaż .	217.395.800
Prenumerata	49,215.000
	266.610.800

„Czysty zysk” osiągnięto wskutek tego, że koszta redagowania pisma były małe: redaktor nie bierze honorarjum, sekretarz redakcji był opłacany przez Naczelnictwo, nie płacono honorarjów autorskich.

ROZKAZ N. Z. H. P. L. 10 z dnia 25 marca 1924 r.

46. **Legitymacje instruktorskie:** Instruktorzy i kandydaci (przodownicy) którzy zgłosili się do służby czynnej na rok 1924 i opłacili składkę całoroczną, mogą otrzymać legitymacje instruktorskie za opłatą złp. 1 Zamawiać legitymacje instruktorskie można osobiście w biurze N. lub pocztą, opłacając z góry należność (najlepiej czekiem na konto P. K. O. 1550 lub osobiście), jeśli pocztą — zaznaczyć: Na legitymację, imię, nazwisko, adres.

47. **Kursy przysposobienia wojskowego dla młodzieży harcerskiej w r. 1924** Wzorem lat ubiegłych zorganizuje Minist. Spraw Wojskowych w roku bieżącym szereg kursów przysposobienia wojskowego młodzieży, w tem szereg obozów letnich dla młodzieży harcerskiej. — N. zaleca Komendom jak najliczniejsze obesłanie tych obozów przez młodzież harcerską, która w razie pomyślnego ukończenia odnośnych kursów będzie mogła stworzyć kadry instruktorów przysposobienia wojskowego w swoich środowiskach. — Powyższe dotyczy również kursów przysposobienia wojskowego dla młodzieży pozaszkolnej, specjalnie wiejskiej, rzemieślniczej i robotniczej, które będą organizowane przez M. S. Wojsk. w okresie wiosennym i jesiennym r. b. — Szczegółowych informacyj w tej sprawie udziela G. K. M.

48. **Zlot Międzynarodowy 1924 r. w Kopenhadze:**

a) Komendant drużyny reprezentacyjnej i sekretarz: N. mianuje dha ph Adolfa Heidricha — komendantem drużyny reprezentacyjnej Z. H. P. na międzynarodowy zlot w Kopenhadze. oraz dh. ph Lecha Grabowskiego — sekretarzem delegacji Naczelnictwa oraz reprezentacyjnej drużyny.

b) Drużyna reprezentacyjna Z. H. P. składać się będzie z 4 instruktorów, kapelana, oraz 6 zastępów po 8 chłopców. Komendy Chorągwi wyznaczą do drużyny reprezentacyjnej kandydatów według następującego rozdzielnika: K. Ch. Warsz. — 4 zastępy; K. Ch. Lub. — 2 zastępy; K. Ch. Poznańskiej — 2 zastępy, z pośród których N. wyznaczy z Ch. Warsz. — 2 zastępy; Chor. Lub. — 1 zp: z Chor. Pozn. 1 zp. Powyższe zastępy powinny być o ile możności w całości z jednej drużyny. Pozostałe 2 zastępy zostaną zorganizowane

z pośród kandydatów przedstawionych przez Chorągwie, jednak pierwszeństwo będą mieli kandydaci z Chorągwi, nie wystawiających całych zastępów. Termin zgłaszania kandydatów upływa 1 maja.

c) Warunki przyjęcia do drużyny reprezentacyjnej: 1. Sposób pokrycia kosztów zależy od instytucji organizującej zastępy; koszt oblicza się na 33 dolary od osoby, 2. wiek chłopców od 14 do 18 lat; młodsi, nie mniej lat 12, mogą być dopuszczeni wyjątkowo. 3. stopień conajmniej wywiadowcy. 4. posiadanie jednego języka obcego (pierwszeństwo francuski, angielski, duński). 5. posiadanie przepisowego umundurowania i ekwipunku harcerskiego. — Przed wyjazdem drużyna odbędzie 3-tygodniowy obóz wspólny.

d) Drużyny poza reprezentacją: Poza reprezentacją mogą być dopuszczone do wzięcia udziału w Zlocie Międzynarodowym inne drużyny, w charakterze gości, na następujących warunkach: 1. drużyna musi być zakwalifikowana do wyjazdu przez przełożony Zarząd Oddziału, 2. drużynowy drużyny, zgłaszającej się do wyjazdu, złożyć winien piśmienne zobowiązanie do ścisłego wypełniania rozkazów Komendy Wycieczki i przestrzegania odnośnych regulaminów i instukcyj, które zostaną ogłoszone przez Komendę, 3. drużynę musi prowadzić podharcmistrz; osobiste kwalifikacje chłopców jak do drużyny reprezentacyjnej (patrz c punkt 2, 3, 4), 4. drużyna spędzi przed wycieczką conajmniej 2 tygodnie w obozie stałym lub wędrownym, prowadzonym przez podharcm. który będzie ją prowadzić na zlocie w Dańji, 5. drużyna winna posiadać jednolite umundurowanie i wyprawę według wskazówek sekretarjatu wycieczki, 7. koszt wyjazdu (podróż i utrzymanie) pokrywa całkowicie drużyna, Koło Przyjaciół, lub sami harcerze, przyczem wyjeżdżający opłacają 2 dolary na ogólne koszta do kasy sekretarjatu wycieczki, 8. drużyna winna przygotować pokaz na arenie, szczególnie gry narodowe. Zgłoszenia ze szczegółowym podaniem pokazów zgłaszanych przez drużynę oraz spisem imiennym harcerzy zgłaszanych do wyjazdu (nazwisko,, wiek, kwalifikacje) należy zgłaszać najpóźniej do dnia 1 maja r. b. O przyjęciu będą zainteresowane drużyny zawiadomione przez sekretarjat wycieczki przed dniem 20 maja r. b.

e) Instruktorzy Z. H. P. wyjeżdzający na Zlot Międzynarodowy. Do udziału w wycieczce do Dańji mogą być dopuszczeni instruktorzy Z. H. P., którzy 1. zostaną zgłoszeni przez przełożone Zarządy Oddziałów, 2. wykażą się conajmniej 6-cio miesięczną pracą czynną w organizacji w okresie poprzedzającym Zlot Narodowy, (pierwszeństwo mają ci instruktorzy, którzy czynnie pracowali przy organizacji Zlotu Narodowego,) 3. złożą piśmienne zobowiązanie, że będą stosować się ściśle do rozkazów i instrukcyj, wydawanych przez Komendę Wycieczki, której będa w czasie trwania wycieczki podlegać, 4. posiadają przepisowe umundurowanie i ekwipunek osobisty, harc. 5. podejmą się jakiejkolwiek funkcji pożytecznej dla całości wycieczki, n. p. prowadzenie którejś z drużyn, biorących udział w wycieczce, prowadzenie kroniki wycieczki, wykonywanie zdjęć fotograficznych, zajęcie się stroną propagandową (pomoc w urządzeniu Polskiej Akademji w Kopenhadze, i t. d. 6. posiadają conajmniej jeden język obcy. Wszyscy instruktorzy wyjeżdzają całkowicie na koszt własny). Warunki jak w punkcie c.

f) Wystawa: N. przypomina, iż w czasie Zlotu Międzynarodowego odbędzie się wystawa prac skautowych. Eksponaty należy zgłaszać do Działu Zagranicznego Z. H. P. z dokładnym opisem i podaniem materjau, (drzewo, żelazo, skóra i t. d.) z jakiego jest dany przedmiot zrobiony. Eksponaty należy zaopatrzyć nazwiskiem wykonawcy z zaznaczeniem wieku, drużyny, i wyrobienia harcerskiego oraz zawodu. Zgłaszać do 1 maja.

g) Informacje. Wszelkich informacyj udziela sekretarz wycieczki; adresować do Naczelnictwa, Dział zagraniczny; dołączać znaczki na odpowiedź.

Dalsze zarządzenia co do wyprawy i inne szczegóły będą podane w specjalnych rozkazach.

N. zwraca uwagę zainteresowanych druhów na artykuł p. t. „Konferencja Międzynarodowa” i Jambore w Kopenhapze N: 3 — 4 Harcmistrz z 1923 r. str. 58 - 60

49. **Obozy dla chłopców w 1923 r.** W związku z rozk. N.Z.H.P. L. 7 z dn. 24.III 1923 r. p. C—6 (Wiad. Urz. 1923 Nr. 3, str. 20). Naczelnictwo podaje wynik akcji obozowej drużyn męskich w lecie 1923 r.

Zaliczono do kategorji „A”:

Obozy kategorji „A”: (miejsce obozu, w nawiasie miejscowość, skąd drużyna pochodzi i patron).

Chor. Kraków: Zawada (Kr. Puł. i Grod.)

Chor. Lublin: Stryjna (Lbl. Łukas.)

Chor. Lwów: wędr. Gorgany (Lw. Małk.)

Chor. Poznań: Jastarnia na Helu (Bdg. Kil.), Jez. Góreckie Huf.; Dąbki (Chor.), wędr. Poznań—Zakopane (Pozn. Poniat.)

Chor. Warszawa: Funki (Wr. Narb.), Węgierska Górka (Wr. Małk.), Chrząstów (Wr. Poniat.), Kończyce Wielkie (Wr. Pułaski), oraz obozy wędrowne: Wschodnie Karp. (Wr. Poniat.), Małopolska (Wr. Poniat.), Warszawa—Kraków (Wr. Batory), Warszawa—Kazimierz (Wr. Chłop.), Sandomierz—Warszawa (Wr. Małk.)

Chor. Wilno: wędr. Wilno—Gdańsk (Wln. Zawisza).

Obozy kat. „B”. Do kategorji „B”:

Chor. Brześć: wędr. Częstochowa—Kraków (Sdlc. Huf.)

Chor. Kraków: Stróże (Kr. Lang.)

Chor. Lubl.: wędr. Zamość—Kraków (Zm. Zamoyski i Kośc.), Linów (Lbl. Małk.), Sawin (Chłm. Poniat.), Zazadnia w Tatrach (Tmsz. Piłs.), Różniew (Lbl. Zawisza), Kozłówka (Lbl. Zamoysk.), Kamienna Góra (Lbl. Pon.), Celejów (Płw. Kośc.).

Chor. Lwów: Marjampol n/Dn. (Lw. Wojt.), Turady (Lw. Chodk.), Uherce (Lw. Jag.), Bobeliny (Dubl. Kośc.), oraz wędr.: Wsch. Karpaty (Lw. Wojt.), Ujsoły—Tatry (Lw. Zółk.).

Chor. Poznań: Jastarnia (Bdg. Kośc.), St. Dębice (Pozn. Mieszko I), Wysoka (Pozn. Zam.), Ostrówek (Inowr. Huf.), Wyki (Krot. Huf.), Kąkolewo (Leszn. Huf.), Gorazdowo (Pzn. Kaz. W.),

Klonowice (Pozn. Kołł.), Zakopane (pzn. Zółk.), Zakopane (Pzn. Traug.), Sobiejuchy (Pozn. Kołł), Gorazdowo (Pozn. Kaz. W. i Zaw.) oraz wędrowne: Zakopane—Ostrów (Ostr. Huf.), Poznań—Kraków (pzn. B. Chrobr.).

Chor. Warszawa: Mszana Dolna (Wr. Kniaz.), Kuźnica na Helu (Wr. Traug.) Pistyń (Wr. Kość.), Jeleśnia (Wr. Mick.), Pistyń (Wr. Ordon.), Cibórz (Wr. Zółk.), Grudziądz (Wr. Wybick.), Kleczew (Wr. Marcink.), Szanterawo (Wr. Boduen), Siennica (Wr. Druż. przygot.), Drozdowo (Pruszk. I Hufiec), Bogdanka (Mł. Poniat.), Kossów (Wr. Reyt), Cimochowizna (Wr. Jas.), Smołąka (Wr. Czachowski), Zegrze (Wr. Wybick.), Witomin (Przasn. Poniat.) oraz wędrowne: Warsz.—Sobolew (Warsz. Warn.), Beskidy Zach. (Wr. B. Chr.), Warsz. — Zakopane (Chor.), pow. Zydaczowski (Wr. — druż. Włóczęgów), Czechosłow (Wr. „Włóczęgi"), S-to Krzyskie (Urs. Niemc.).

Obozy i kolonje (prócz kursów instrukt. i dla drużynowych) kwalifikowała G.K.M. na podstawie powakacyjnych rptów drużyn, opinji Kd Chor. i opinji wizytatorów G. K. M. W drodze wyjątku nawet wzorowe kolonje nie pod namiotami zaliczano do kategorji „A". Obozy nie umieszczone w powyższym spisie zostały wcale nie zakwalifikowane dla braku danych lub zakwalifikowane do kategorji C. Przypominamy, że tylko obozy zakwalifikowane do grupy A. lub B. — mogą dawać uprawnienia do nominacyj przodowniczych kierowników i ich pomocników. Szczegółowe zestawienia i uwagi krytyczne podano w „Harcmistrzu" Nr. 4 z 1923 r. i Nr. 4 z 1924 r.

Rozstrzygnięcie konkursu. Ogłoszone w N-rze 3 Wiad. Urz. z r. 1923 konkursy wygrały następujące drużyny: na najlepszy obóz — 20 Warsz. Dr. Harc. im. Andrzeja Małkowskiego (nagroda — flobert); na najlepsze sprawozdanie z obozu — 10 Warsz. Dr. Harc. im. Kr. Stefana Batorego (nagroda — piłka nożna).

Najlepszy obóz wędrowny. W związku z rozkazem N.Z.H.P. L. 28 z dn. 15.XII.23 (Wiad. Urz. Nr. 12 r. 1923) za najlepszy obóz wędrowny został uznany obóz Gorgany—Worochta, urządzany przez drużynę 21 Lwowską im. A. Małkowskiego.

Uwagi o akcji Obozowej. Chorągwie Białystok i Włocławek — nie przysłały wcale rptu powakacyjnego i sprawozdania z akcji obozowej.

Chorągwie Kielce, Płock, i Radom — nie zorganizowały ani jednego obozu.

Chorągwie Łódź, Łuck i Toruń nie przysłały całkowicie propozycji co do zakwalifikowania obozów swoich Chorągwi.

ROZKAZ N. Z. H. P. L. 12. z dnia 1 kwietnia r. 1924.

(w sprawie zlotu L. 8)

50. **I. Składka uczestników Zlotu.** Naczelnictwo na wniosek prezydjum Komitetu Zlotowego uznało, że dla utrzymania zasady samowystarczalności zlotu jest rzeczą niezbędną oparcie budżetu zarządu centralnego Zlotu również na własnych funduszach Harcerstwa przy równoczesnem zastosowaniu zasady solidarnego ponoszenia kosztów i korzystania z ewentualnego przychodu.

Wobec tego Naczelnictwo **podnosi do 2 (dwóch) złotych składkę od uczestnika zlotu** (dotychczas 50 groszy). Składka ta idzie na pokrycie ogólnych kosztów Zlotu, z tem jednak, że o ile przychody zlotowe (opłaty wstępu, dochody z przedsiębiorstw na Zlocie, ofiary instytucyj i osób) będą większe od rozchodów, to czysty dochód będzie rozdzielony: 40% na cele ogólne Z. H. P. do rozporządzenia Naczelnictwa, 20% do rozporządzenia Zarządów Oddziałów w stosunku do ilości uczestników, 40% przez komendy drużyn do zwrotu uczestnikom zlotu.

Składkę powyższą wpłacić należy do dnia 1 maja na konto czekowe w P. K. O. 1550, zaznaczając na odwrocie przekazu „składka N. N. (adres) za . . . . zgłoszonych na Zlot".

O ile drużyna nie może całej składki uiścić w dniu 1 maja, winna w tym dniu przesłać 50 groszy, a resztę 150 groszy od uczestnika przesłać bezwarunkowo nie później niż 1 czerwca b. r.

II Uzupełnienie programów Zawodów sportowych w rozk. N. Z. H. P. L. 7 z dnia 28 lutego 1924 r.

1. Program zawodów sportowych dla drużyn żeńskich ogłoszony będzie w Wiadomościach Urzędowych № 5 majowym.

2. Do punktu II (Zawody pływackie) może stawać od Chorągwi najwyżej dwuch zawodników. Termin zawodów: dnia 4/VII 1924 r. godz. 15.30. teren podamy później.

3. Do punktu III (Gry i zabawy.) Rozgrywki reprezentacji Chor. przeprowadzane będą według przepisów „Gry sportowe" Starzyński, Olędzki, Kindler. Dla piłki nożnej przepisy P. Z. P. N.

4. Uczestnicy zgłaszający się do zawodów sportowych do zgłoszenia dołączają 50 groszy, zespoły do zawodów i gier — 5 złp., ponad ogólnie obowiązujące opłaty zlotowe.

51. **Kalendarzyk Zawodów sportowych.**

I/IV Zgłoszenia zasadnicze do gier.

I/VI Zgłoszenia szczegółowe do gier. Podać adresy kapitanów drużyn, stających do rozgrywek.

Zgłoszenia imienne do zawodów lekkoatl. pływackich. Podać adres kierownika sportowego.

Przesłanie kopji protokułu rozgrywek w Chorągwi z podpisem lekarza, dopuszczającego zawodnika do zawodów.

2/VII. Zjeżdżanie się zawodników.

3/VII. Godz. 8 — 12 i 15 — 19 wstępne zawody lekkoatletyczne oraz rozrywki gier.

4/VII. Godz. 15.30 zawody pływackie na Wiśle.

5/VII. Godz. 15 finały biegów, rzutów, skoków, sztafet oraz gier.

Przygotowuje się nagrody i żetony, dla zwycięzców w zawodach sportowych.

Wice-Przewodniczący Z.H.P. (—) *A. Osiński.*

Sekretarz Generalny. (—) *Ignacy Wołkowicz.*

ROZKAZ N. Z. H. P. L. 9. z dnia 15. III. 1924. r.

52. **Zarządy Oddziałów**: a) Górny Śląsk: N. przekształca Komisję Organiz. Zarządu Oddziału Górno Śląskiego na Tymczasowy Zarząd Oddziału G. Śląskiego i zatwierdza następujący jego skład: Przewodniczący — Dh Wojewoda Koncki; I Zast. Przew.— Dh D-r Rostek, Szef Wydz. Zdrowia Publ.; II Zast. Przew. — Dh ph. Wanda Jordanówna; Ref. Kół St. H.—Dh Łakomski; Ref. Kół Przyj. Harc.— Dh. Ks. Szymała, zast. Dyr. Seminarjum; Sekretarz Z.O. — Dh Prof. Czernichowski, Dyr. Szkoły Realnej; Zast. Sekretarza — Dh. Red. Przybyła; Szef Wydz. Prasowego; Skarbnik — Dh Dyr. Szaflik; Dyr. Banku Przem.; Zast. Skarbnika — Dh Radca Prabucki, Referent Domen Państw.; Komendantka Chor. Żeńskiej— Dh ph. Wanda Jordanówna; Komendant Chor. Męskiej— vacat; Ref. Oświatowy— Dh Imiela, szef Wydz. Ośw. Pozaszkolnej; Ref. Sekcji Lekarsskiej—Dh Pułk. Dr. Geisler; Ref. dla spraw. artyst. —Dh Prof. Ligoń, art. malarz; Przedst. Szkół Pow. —Dh Wizytator Zemełka; Przedst. Szkół Średnich — Dh Wizytator Miedniak; Ref. Dochod. Niest. — Dh Korfantowa; Ref. Spraw Ż. — Dh Geislerowa i Dh Gen. Horoszkiewiczowa; Ref. Spraw Administr. — Dh Dr. Dąbrowski, Prezes Sądu Apel. ; Członkowie Z. O. — Dh Stach, Naczelnik Wydz. Ośw. Publicznego; Dh Dr. Wolny, Marszałek Sejmu Śląskiego. — Komisja Rewizyjna: Dh Gen. Horoszkiewicz; Dh Ks. Prof. Koźlik; Dh Dyr. Wojciechowska Dh Dyr. Dr. Steuer.

b) Kraków: N. zatwierdza skład Z. O. Krakowskiego wybrany na Zjeździe Oddziału w dniu 19.XII. 1923 r. Przewodniczący Z. O. Dh Maciej Biesiadecki, b. Komisarz Gener. Rzplitej Polskiej w Gdańsku: I Wice Przew.— Dh Prof. St. Ciechanowski; II Wice Przew. — Dh Zuzanna Fiszerowa; Ref. Spraw Finans.— Dh Prof. Dr. Artur Benis; Zastępca Skarbnika — Dh ph. Józef Bielec; Referent Spraw Wojskowych i Wizyt. Wych. Fizyczn. — Dh. Prof. Zygmunt Wyrobek; Ref. Przysp. Wojsk. — Dh kpt. Henryk Hurek; Ref. Działu Prasowego — Dh Helena Zakrzewska; Komendantka Chor. Ż. — Dh ph. Jadwiga Ackarmanówna; Kom. Ch. M. — Dh ph. Józef Bielec; Ref. Kół St. H.—Dh Marjan Wierzbiański; Ref. K. P. H.—vacat; Sekretarka Z.O. — Dh ph. Felicja Kasprzykówna; Członk Z. O. — Dh Dr. Michał Pollak, Wice Kurator Okr. Szkoln. Krak.; Dh Gen. Jan Kuliński, Dow. Okr. Korp.; Dh Dr. Tadeusz Berezowski, Przedst. Stow. „Sokół"; Dh Dr. Prof. Stanisław Kutrzeba; Dh Dr. Prof. Piotr Hrabyk; Dh Dr. Ks. Caputa, Kanonik i Proboszcz Kościoła św. Anny; Dh Dyr. Szczęsny Jasiewicz, Dyr. gimn. w Rzeszowie; Dh Marja Surzycka. Komisja Rewizyjna: w charakterze członka komisji N. zatwierdza Dha Dra J. Pelczarskiego; Sąd Harcerski: Dh St. Ciechanowski; Dh Tadeusz Berezowski; Dh Dr. Prof. Stanisław Kutrzeba.

N. zwalnia równocześnie dawniejszych członków Z.O. Krakowskiego.

c) Poznań: N. zatwierdza następujący skład Z.O. Poznańskiego, wybrany na Zjeździe Oddziału w dniu 10.II.24:

Przewodniczący Z. O. — Dh Roman Bniński, Wice-Przewodniczący Dh Kurator Bernard Chrzanowski; Sekretarz i Skarbnik—Dh Por. Józef Ratajczak; Kom. Ch. Ż.—Dhna przod. Bożenna Tucholska, Kom. Ch. M.—Dh ph. Mieczysław Wasilewski; Ref. K.P.H.—Dh Edmund Węcławski; Referent Prasy i Wydawnictw—dh Stefan Papee; Członk. Z. O. dh X. Biskup Łukomski. Gen. Raszewski, Prof. Eugenjusz Piasecki, Dyr. Englichowa, Josee, Władysława Keniżanka, Wiceprezydent Dr. Kiedacz, Dr. Samulski, Tadeusz Szulc. Komisja Rewizyjna: dh Dr. Opuszyński, Leonard Skowroński, Migoniowa; Sąd Harcerski: dhowie Roman Bniński, ks. Lech Ziemski, Mieczysław Wasilewski.

N. zwalnia równocześnie dotychczasowy skład Z.O. Poznańskiego.

53. **Komendy Chorągwi.** 2) Górno Śląsk a) N przekształca Okręgi Górno-Śląskie M. i Ż. na Chorągwie Górno-Śląskie M. i Ż.. b) mianuje dhnę ph Wandę Jordanównę — Komendantką Chorągwi Górno-Śląskiej Ż. i poleca jej pełnić obowiązki Komendanta Chorągwi Górno-Śląskiej M.

2) Poznań: N. mianuje Komendantką Chor. Poznańskiej Ż. dh przod. Bożennę Tucholską, Komendantem Chor. Pozn. M. dh ph Mieczysława Wasilewskiego.

3) Sosnowiec: N. mianuje dhnę Władysławę Burzacką zastępczynią Komendantki Chor. Sosnowieckiej Ż.

54 **Komisja Organizacyjna Muzeum Harc.** N. zwalnia z dniem 5 III. 24 r. na własną prośbę z obowiązków Kierownika Komisji Organizacyjnej Muzeum Z. H. P. dh ph. Stanisława Łopateckiego.

55. **Mianowania.** Podharcmistrzynie: dh przod. Marja Skorupska z Chor. Łuckiej, dh przod. Wanda Stabrowska z Chor. Poznańskiej, — Obu zalicza się służbę instr. od daty mianowania przodown. dh Wanda Maleszewska z Chor. Wileńskiej z zaliczeniem służby instr. od daty nominacji. Podharcmistrze: dh przod. Jan Kazimierz Bujakowski i dh przod. Władysław Flak z Chor. Sosnowieckiej, z zaliczeniem służby instr. od daty mianowania przod., oraz dh Jędrzej Giertych z GKM, dh Kazimierz Gorzkowski z Chor. Warszawskiej, dh Bonifacy Jacewicz z Chor. Wileńskiej dh Maksymiljan Kołowrocki z Okręgu Radomskiego dh ks.Jan Wójcicki z Chor. Sosnowieckiej, dh Józef Skwarnicki z Chorągwi Białostockiej, — z zaliczeniem służby instr. od daty nominacji.

Członek czynny Z. H. P. dh Jan Kowalski z Chor. Poznańskiej.

Przodownicy: dh Antoni Gregorgiewicz, dh Bronisław Hajęcki, dh Mieczysław Janiszewski z Chor. Warszawskiej, dh Wacław Janke, dh Czesław Żakowski z Chor. Poznańskiej, dh Mieczysław Molendowski z Okr. Radomskiego, i dh Karol Mrózek z Chor. Krakowskiej, — wszystkim wyżej wymienionym zaliczono służbę instruktorską od daty nominacji.

Wice-Przewodniczący Z. H. P. (—) *St. Sedlaczek.*
Sekretarz Generalny. (—) *Ignacy Wołkowicz.*

Wydawca: Naczelnictwo Z. H. P. w osobie Stanisława SEDLACZKA. Warszawa, Aleja Ujazdowska 37—12. Telefon 266-85.
Redaktor: Stanisław SEDLACZEK. Sekretarz Redakcji: Lech GRABOWSKI.
Nakład i Administracja: Warszawa, Traugutta 2, Centralna Komisja Dostaw Harcerskich, telefon 145-54; Konto P. K. O 536.
Tłoczono w Drukarni p. f. „LECH", Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Koszykowa № 33. Telefon № 403-66.